

dit Salic. in. d. l. nichil, post antiquos, 44
 & voluit gl. memorabilis in. l. nemo.
 ff. de vsucap. pro lega. Bal. in. l. nullo.
 C. de rei vëdic. notabiliter Alex. Cõ
 fil. 74. liba. 3. latè Balb. 4. part. 4. par.
 q. 18. & Ripa in. l. 1. nu. 8. ff. quor. bo-
 no. qui videndi sunt, quia nõ est om-
 nino sine dubio. Et ex illa. l. nemo, cū
 gl. ff. pro lega. vtiliter infertur ad per-
 sonas numeratas à glos. in. §. legari
 Institu. de legat.

Sunt hæc vtilia, pendentq; neces-
 sario ab intellectu. d. l. nihil, ideò ex-
 cessus hic non culpabitur: vt alias in-
 quit I. C. Marcellus, in. l. iam dubita-
 ri. ff. de hæred. instit. Patet igitur ex
 sup. deductis, non esse negandum ius
 vsucapiendi pro hærede, suis hæredib.
 & consequenter non esse differentiã
 inter filios in potestate & emancipa-
 tos: contra glos. & Docto. Hinc etiã
 cessabit anxietas Paul. in. d. l. 2. §. fi-
 lium. ff. de vsucap. pro hære. dum tra-
 ctabat quo remedio succurreretur
 suis hæredibus. Vtilitas autem & ve-
 rificatio huius articuli ad praxim est
 quando in bonis patris aliqua exta-
 rent quæ patris non essent: sicut enim
 extraneis tunc datur titulus & ius v-
 sucapiendi pro hærede: ita & fortius
 dicendum est in suis, ex sup. deductis.
 Quam sententiam libentius ample-
 ctor, quia eam probavit olim cõsum-
 matissimus Iureconf. insignis Doct.
 O Antonius Soarius, supremi Regij
 prætorij Senator dignissimus, quem
 Salmantiæ docentem, audisse nun-
 quã pænitebit.

Ex his infertur ad opinionẽ Bald.
 in Rubr. de præscript. nu. 15. qui reti-
 nens communem errorem, quẽ sup.
 confutauimus, excogitauit pro inge-
 nij velocitate, posse filium nõ obstã-
 te sinitate vsucapere pro hærede, nõ
 vt filium, sed tanquã agnatum vel
 cognatum. Filijs enim successio de-
 fertur ex tribus capitibus. l. 1. §. sed vi-
 dendum. ff. de successo. edic. & sic
 vult Bald. quòd filius licet ex primo
 capite non possit vsucapere pro here-
 de, poterit ex sequẽtibus: quod sequi-
 tur Alex. d. l. in suis, nu. 7. idẽ Alex.
 in. l. 1. num. 17. C. qui admit. Alex.
 in. l. licet. C. de iure. deliber. Alex. in.
 l. si emancipati. C. de collatio. De-
 ci. in. d. l. 1. in vtraque lectu. Balbus
 in. di. l. Celsus. 1. part. num. 49. ff.
 de vsucap. Sœt. in. l. si filius qui pa-
 tri, nu. 16. ff. de vulga. Benedic. in. c.
 Raynucius, in verb. mortuo o. 2. nu.
 185. Hispan. Couasru. d. e. possessor,
 nouissimè Aleia. d. l. in suis: quæ opi-
 nio inutilis est si attẽdatur verior sen-
 tentia quam sup. probauimus: cum
 enim possit filius vsucapere pro hæ-
 rede ex primo capite, nõ oportet cõ-
 fugere ad iura agnatorum vel cogna-
 torum. Sed retenta communi opinio-
 ne, non videtur probabilis hæc inuen-
 tio Bal. ex fundamento Ias. in. d. l. in
 suis, nu. 8. & eiusdem in. d. l. 1. nu. 25.
 quod prius tetigit Alex. d. l. si eman-
 cipati. 2. col. versi. sed possit: ex text.
 quem commendat in. l. de bonis. §. 1.
 ff. de Carbon. edic. ibi, tamen si ex infe-
 rioribus partibus petant, qua legiti-

mi vocantur, quoniam sui sunt, vel ex illa quæ cognatis datur. Et sic vult tex. quod ex quocunq̄ue capite succedat filius, semper ei inest qualitas sui hæredis: & consequenter si fuitas esset causa tollendæ vsucap. pro hærede, non posset filius vsucapere ex capite agnatorum vel cognatorū: Sed tandem Alex. d. l. si emancipati, Ias. d. l. r. n. 25. & ibi Deci. nu. 89. lectu. 2. & Alcia. d. l. in suis, & Soci d. l. si filius qui patri, nu. 16. respōdent quod in alijs capitibus filius dicitur suus, quo ad ea quæ vtilitatem ei adferunt cum glo. d. l. r. per. l. penult. §. fin. ff. quis ord. in bono. poss. seru. & ita intelligatur. d. l. de bonis: quæ solutio periculosa est, ex his quæ in simili tradit idem Deci. in. l. vna, nu. 9. C. quādo non pete. part. à quo transcribit Gozad. consil. 56. nu. 3. Item secundum eam Bal. subtilitatem destrueretur communis opinio, & redderetur prorsus inanis regula, quam fingunt glo. & Docto. cum ad manum & nutum filij absq; villo labore esset vsucapere pro hærede: quod dubitās aduertit Cotta in memorab. verb. filius, & lex tūc diceretur impositaverbis non rebus, contra id quod in hac materia dicit glo. in. l. penul. §. si pa-

ter. ff. pro suo.

Ex hac etiam solutione Docto- rum colligitur quàm parum sibi cōstent in hoc articulo: si enim fuitas secundum eos non attenditur in filio, nisi quo ad vtilia, iam sequitur eam non tollere ius vsucapiendi pro hærede: & consequenter esset hoc non cōtemnendum fundamentum pro vera sententia quam sup. probauimus, contra glo. & Docto. quicquid pro communi scribat Huberti. in. d. l. r. C. qui admit. ex nu. 114. Hinc etiam cessant quæ tradit nouissimè Anto. Gometius egregius Docto. Salmanticens. primo tomo cap. 9. nu. 19. Sed longius quàm vellem me progressum video: nec dubito coricæis & detractoribus ansam oblatam, vt saltem tanquàm proluxa præludia hæc mordere possint: qui non respicient quot hic non vulgaria traduntur: nec morem nostrorum in rubricis proluxius scribentium, ac multa extranea adducentium. Omnia autē quæ hic scribimus, pertinebāt ad tractatum horum verborum (Bona & patria potestas:) sine quibus nulla inuenitur lex in his duobus titulis. Sed doctis & candidis laborem nostrum non ingratum fore speramus.

S V M M A R I V M.

- 1 **D**ividitur hæc lex in tres partes separatim tractandas.
- 2 Emendatur traditio quædam Pauli Castr.
- 3 Explicatur tex. in. §. secundum vulgarem. l. filiusfa. ff. de lega. i. in verbo inestimabilis.
- 4 Circa idem verbum explicatur. l. fin. ff. de iis qui deiece. vel effude. contra Alber.
- 5 Infertur ad ius patroni quatenus inestimabile appellatur.
- 6 Tractatur intellectus. l. nemo prædo. §. i. ff. de reg. iu.
- 7 Consecutiue explicatur. l. Iulianus. ff. si quis omiſſa cau. testa. contra communem allegationem.
- 8 Agitur de vera litera. d. §. secundum vulgarem.
- 9 Tractatur an Constantinus in bonis maternis, & Iustinianus generalius in aduentitijs nouum ius induxerint.
- 10 Reijcitur communis allegatio. l. placet. ff. de acqu. hered.
- 11 Sustinetur contra Politum communis allegatio. l. i. ff. si quis à par. fuer. ma.
- 12 Probatum multis iuribus communis opinio, quæ habet ante Iustin. aduentitia prorsus acquiri patribus.
- 13 Ponderantur ad hoc iura tractantia de collatione bonorum inter liberos, & alia iura.
- 14 Expenditur. l. 3. §. hoc autem. ff. de lega. præstan.
- 15 Tollitur obiectio. l. profectitia. ff. de iur. dot.
- 16 Agitur obiter de text. in. §. sed neque hæres Inst. de testa. contra glo. & Ang. ibi: & contra aliquos alibi.
- 17 Ponitur, & impugnatur communis sententia quæ habet dari hodie efficacem consuetudinem inter patrem & filiumfa in aduentitijs.
- 18 Agitur de questione patris scribentis legatum filio suo relicto.
- 19 Proponitur communis opinio, quod ante Constantinum bona materna omnino acquirebantur patri.
- 20 Probatum eadem communis opinio iuribus, &

- rationibus ultra Docto. contra Ricar. Politum. Ale.
- 21 Exactissime & plenissime examinatur sensus. l. filius. ff. de inoffic. testa.
 - 22 Reiectis pluribus interpretationibus reijcitur etiam interpretatio Aret. & Dec. quæ fuit Cyni, & Albe.
 - 23 Reijciuntur aliquæ interpretationes ad. d. l. filius.
 - 24 Probatum cum Maria. Soc. l. illam non obstare communi sententiæ. & ostenditur ibi verbum, alij, non posse intelligi de filio.
 - 25 Adducitur, & explicatur. l. qui in aliena infine princ. ff. de acq. hære.
 - 26 Agitur ultra omnes de verbis. d. l. filius, vers. quoniam.
 - 27 Probatum ultra omnes ex prima parte illius. l. communis sententiæ, contra quam omnes adducunt secundam partem eiusdem. l.
 - 28 Ex eadē. l. aliqua nouè & vtiliter deducuntur.
 - 29 Agitur de intellectu. l. pen. ff. ad Senatus cōs. Tertul.
 - 30 Explicatur litera. l. i. C. qui adm. pro communi contra aliquos.
 - 31 Tollitur obiectio Alc. contra communem, & nouè intelligitur. l. cum oportet in princ. C. de bon. quælibet.
 - 32 Explicatur litera. d. l. cum oportet dum refert ius antiquum.
 - 33 Admonentur lectores vt caueant ab errore eorum, qui indistincte putant ius digestorum antiquius esse iure codicis.
 - 34 Multipliciter ampliatur hæc. l. & iura, quæ tractant acquisitionem quæ fit patri per filiumfa.
 - 35 Ostenditur in hac materia ingens error Ant. Corſe.
 - 36 Lucrum à lege delatum sine aditione, vel agnitione transmitti, & ostenditur error Hispan. Segn.
 - 37 Explicatur lex & consuetudo communicans bona inter coniuges.
 - 38 Explicatur tex. in. auth. hæ. res. C. de secū. nupt.
 - 39 Adducuntur aliqua notabilia pro effectu acquisitionis duraturæ penes patrem quam diuixerit.
 - 40 Impugnatur limitatio quædam Pauli & Corn.

- 41 Probat^r alia limitatio Pau. ad hanc legē & similes.
- 42 Ponitur alia ampliati, quando filius ex dignitate exiret à potestate patris.
- 43 Ponitur alia de filio a. clerico testate, contra Panor. & Benedictum.
- 44 Ponitur alia ampliatio de filio testante permittente statuto.
- 45 Ampliatio de filio ingrediente religionem.
- 46 Ingressu religionis cessare patriam potestatem.
- 47 Proponitur, & exactissimè discutitur questio patris ingredientis ingredientis religionem.
- 48 Relatis variis opinionibus scribentiū, emendantur aliqua allegationes eorum.
- 49 Ostenditur contra aliquos in hoc receptiorem esse glo. opinionem, ut tunc ususfructus maneat penes monasterium viuentē patre.
- 50 Eadem opinio ultra scrib. eleganter probatur.
- 51 Respondetur cuidam argu. Bar. & explicatur. §. cum autem. l. cum oportet, in fratru. sequen.
- 52 Ponitur alia ampliatio ad tex.
- 53 Ampliando tractatur quomodo pater & filius cohabitare debeant.
- 54 Id tutissimum esse, ubi pater à filio, vel filius à patre velit alimenta.
- 55 Tentatur contra plures filios nō esse indistinctè retinendum à patre.
- 56 Nouè ampliatur hæc l. & iura similia ad patrem cuius nequitia filius ab eo separatur.
- 57 Expenditur, & limitatur. l. 3. §. penult. ff. de liber. exhib.
- 58 Ponitur differentia inter acquisitionem coniugum & filij.
- 59 Ponitur alia ampliatio in liberis legitimatis.
- 60 Ampliatur hæc lex & similes, de acquisitione per filium patri furioso.
- 61 Ponitur communis limitatio in hereditate delata filio furioso.
- 62 Ponitur difficultas ad eandem communem opinionem.
- 63 Validissimè impugnatur communis illa limitatio.
- 64 Explicatur. l. Antistius. §. si. ff. de acq. her. cōtra communem.
- 65 Retorquetur. l. cum heres. ff. de acq. her. cōtra communem.
- 66 Explicatur. l. si. §. queri potest. ff. quis ord. in bon. pos. ser.
- 67 Iterum explicantur aliqua ad. d. l. cum heres.
- 68 Ampliatur hæc lex. l. per. l. sequentem, & tractatur an illa fuerit necessaria.
- 69 Ex illa. l. infertur ad. l. iusta interpretatione. ff. de verb. sign.
- 70 Ponuntur aliqua in quibus appellatione filiorū non veniunt nepotes.
- 71 Ponitur vtilis declaratio in eodem articulo.
- 72 Explicatur. l. filium habet. ff. ad Macedo. cōtra plures.
- 73 Ex eadem. l. 2. infr. eod. celliguntur & explicantur aliqua non vulgaria.

PRIMA PARS.

1

Ota materia huius tituli & sequentis utilissima est, quia nihil frequentius habetur in praxi. Hæc autem l. i. secundum Cin. Bar. Alberi. Salice. Fulgo. tria continet, & ego eorū diuisionem sequor: quia licet tex. alia etiam contineat, illa tria sunt principalia. Primum est quid acquirant filij fa. patribus, in bonis maternis. Secundum quòd pater debeat ea bona administrare. Tertium quòd pater non possit alienare talia bona: & hoc ordine legem hanc tractabimus tribus capitibus.

Constantinus. l. hanc condidit, cuius verba in hac. i. parte sunt. *Res quæ ex matris successione siue ex testamento siue ab intestato fuerint ad filium deuolutæ, ita sint in parentum potestate, ut utendi fruendi dumtaxat in diem vitæ facultatem domino videlicet earum ad liberos pertinet.* Deciditur ergo ut in his bonis filius dominiū, pater vsum fructum habeat: fit autem hæc acquisitio vigore patriæ potestatis, ut in legib. sequentib. & l. cum oportet. inf. titu. i. & in. §. i. Instit. per quas person. nob. acquir. Ex quo scriptum reliquit insignis Docto. Paul. Castren. in. l. fin. §. i. nu. 3. ff. de verb. obliga. q. patria potestas inuenta fuit, ut filij patribus acquireret: quod mihi nõ omnino congruere videtur iudicio tanti iuri: licet enim acquisitio sit ex effectibus patriæ potestatis, non tamen dicendum est ob id tantum vel

principaliter ob id fuisse inuentam patriam potestatem, ut colligitur ex glos. §. i. Instit. de patr. potes. Colligitur etiam ex eo quòd ipsa patria potestas aliquando magis consideratur ad utilitatem filij. l. cum ratio ff. de bon. damna. l. in suis. ff. de libe. & posth. Colligitur etiam ex alijs effectibus magni momenti ultra acquisitionē, ut latè deduxi superius in. 2. parte Rubr.

3

Hinc infero ad text. vulgarem in. l. filius fa. §. secundum vulgarem. ff. de leg. i. ibi, *potestas enim patria inestimabilis est: solet enim intelligi in scholis, ob effectum acquisitionis quæ patri fit per filios vel nepotes in potestate, tradit Riminal. in. §. hoc quoque, nu. 3. Instit. per quas person. nob. acquir.* Sed ego melius intelligo ex Alberi. ibi: ut non solum, nec principaliter, effectus acquisitionis faciat patriam potestatem appellari inestimabilem; sed potius alia quæ in iure habentur de patria potestate, ut diximus sup. in Rub. quale est illud. l. 3. C. de patr. pot. & illud de iure occidendi: & illud de iure vendendi: & alia quæ honorem & vitam respiciunt, quæ licet raro contingant, possunt tamen aliquando contingere, & tunc pretio estimari nõ possēt: arg. tex. notab. in. l. si pater. 35. §. i. in fin. ff. de dona. ibi, *cõtemplatione salutis certo modo estimari nõ placuit: facit. l. iusta. ff. de manu. vind. ibi, vitæ vel infamie: & l. etiam. co. titu. ibi, in p. elio: & ibi, contra latrones: & ibi, sanauerit: & ibi, insidias detexerit.*

4 Sic etiam accipitur inestimabile, in l. fin. ff. de ijs qui deiece. vel effud. ibi, *cicatricum autem, aut deformitatis nulla fit estimatio: quia liberum corpus non recipit estimationem*: tradit Cagnol. in. l. libertas. ff. de reg. iur. & de illo tex. melius Rebuf. de senten. prouil. arti. 1. glos. 4. & quæ scribit Angel. de malefic. verb. in facie: & Felin. in. c. cum non liceat col. 1. de præscrip.

Quibus addendum quòd Alberi. post antiquiores, in. l. ex hac. ff. si quadrup. pau. fecit dica. limitabat. d. l. fin. ne procedat in foeminis: in illis enim dicebat estimationem cicatricis esse admittendam. Sed debuisset aduertere quòd d. l. fin. contrarium probat in principio, ibi, *liberi hominis*: & in fine ibi, *liberum corpus*: quæ verba planè cõprehendunt foeminas vt masculos: nec potest hoc negari. Sic aliàs extra estimationem & diuersum à prætio censetur, quod respicit honorem vel dignitatem. l. quod adipiscēde. ff. de dona. int. vir. & vxor.

5 Sic dicitur inestimabile ius patronatus, & censetur remotum à comodo pecuniario, vt is cui seruus legatur & rogatur manumittere, non possit grauari in aliquo dādo, ob ius patronatus quod consequitur in liberto: tex. vbi vide Cuma. in. l. planè 2. §. fin. est lex. 97. ff. de leg. 1. de quo tex. agit Bart. post glo. in. l. naturalis. §. fin. ff. de præscrip. verb. Paul. in. l. Titius. ff. de actio. emp. Rip. in. l. cum filio, nu. 15. ff. de de lega. 1. Fortuni. in. l. iurifgentium. §. 1. col. 9. nu. 21. ff. de

paet. non ergo dicitur quid inestimabile, tantum ob nimium præcium pecuniarium. Sed ob alios effectus.

6 Ex. d. l. planè. §. fin. & ex his, inferatur ad intellectum tex. in. l. nemo prædo. 169. §. 1. ff. de reg. iur. dum ibi Vlpian. inquit, *locupletiore non censeri qui liberum acquirit*: glo. dicit posse legi dupliciter primo libertum, vt nõ dicatur quod locupletior eo quòd consecutus sit ius patronatus liberti: & ita intelligit glo. in. d. l. planè. §. fin. & ibi Bar. gl. & Doctor. in. l. maritus. C. de donat. int. vir. & vxor. glo. etiam in. d. l. naturalis. §. fin. cum qua transeunt Doct. & Fortuni. in. d. l. iurifgentium. §. 1. nu. 22. ff. de paet. & Deci. in. l. 1. nu. 1. C. de bono. posses. cont. tab. lib. Et hæc interpretatio videtur receptior, quæ non aduertunt nouiores statim citandi. Secundò legit glo. vt tex. habeat liberum & intelligit pro filio, vt nõ dicatur locupletior qui filium suscepit: quo sensu accipit Alcia. in. l. non est sine liberis. ff. de verbor. signi. & Spiegel. in Lexico, verbo liberi: quæ interpretatio mihi non placet, quia rarissimum est vt nomen liberi, in singulari ponatur pro filio: nec legitur apud Iureconsultos nisi in. l. ius agnationis. 35. ff. de paet. vbi Ias. notat: nec erat tam apta ratio dubitandi ad illum tex. an quis diceretur locupletior suscepto filio: si autè de filio intelligatur, videtur aptius intelligendum esse de arrogato, ob verbum acquirere, quod non congruit naturali

naturali: & quia ex arrogato videri posset pater locupletior, vt Instit. de acquisi. per arrog. Aliter & tertio intelligunt Cagnol. & Ferrar. ibi: quos videtur seq. Riminal. in. d. §. hoc quoque, nu. 7. Institut. per quas perso. vt litera habeat liberum, & intelligatur de libero homine: quod ante eos ita scripsit Tiraq. l. si vnquam, verb. susceperit liberos, nu. 201. Sed hæc interpretatio minus placet, tum quia sine substantiuo hominē, nō congruit intelligere de libero homine, nec est in vsu ea locutio: tum quia tex. ibi agit de re quæ ostendi possit, nō quæ occultari debeat: liber autem homo nō potest retineri de iure, nec quis fateretur in iudicio se habere liberū hominem pro seruo: de occultis autem nō iudicatur, cum potius mærita causarum, partium assertionē pādantur: vt dicit tex. in. l. fin. C. si per vim vel alio mo. & verbū illud, *acquirat*, magis congruit primæ interpretatiōni. Nec videtur posse dici acquirere liberum, vt accipitur in alijs interpretatiōnibus: fateor tamen quòd nec vfitatū est liberū pro liberto poni: ideo q̄ crediderim literam esse emendam vt legatur libertum, addita litera, t, tunc enim erat elegans ratio dubitandi & decidendi.

7 Sic ad propositū dictæ interpretatiōnis. §. secundum vulgarem, vt ibi non tam cōsideretur acquisitio quā honor, alijsque effectus patriæ potestatis: facit quod dicunt scribes per text. in. l. Iulianus. ff. si quis omif,

caus. testa. quòd honor præferri debet lucro: & ita colligit Alberi. ibi: & ad hoc illum text. dicebat meliorem de iure Ange. in. l. repræhédenda. C. de instit. & substi. Soci. in. l. 3. n. 4. ff. de li & posth. sed hi patres nō aduerterūt ber. q̄ tex. in. d. l. Iulianus, non loquitur de honore ad differentiā lucri, nec de differentiā honesti & vtalis, de qua aliās agit Cicero de officijs: sed potius loquitur de honore pro commodo, vt ibi exponit glo. quod euidenter comperiet qui benè legerit illum tex. Nec est nouū vt honor pro cōmodo ponatur in iure. l. ab eo. C. de fideico. tex. cum glos. i. in. l. 6. si remunerandi. ff. manda. quod melius videtur aduertisse Ferret. in. l. si diuortio. ff. de verbo. oblig. Et ideo text. ibi, appellauit honorem institutionem propriam, cui postea opponit institutionem alienam: & sic agit de differentiā vnus commodi ad aliud, non autem de honore ad differentiā lucri prout Doct. minus benè citare solēt: facit. l. 3. §. hoc autem. ff. de legat. præstan. ibi, *non cui acquiratur sed cui honor habitus sit.*

8 Tandem ad. d. §. secundum vulgarem, aduertendum est quòd glos. & veteres, & ferè omnes libri hucusque habuerunt literam illius text. vt. §. inciperet ab illis verbis, *secundum vulgarem*: vera autem litera incipit ab illis verbis, si *liberos suos*: prima autem verba, secundum vulgarem, sunt. §. præcedentis, qui in illis finiri bebet, vt

nunc legitur in libris emendatis ex pandectis Florentinis: admonuit- que Anton. Augusti. libr. i. emenda. pag. 70. vbi eleganter confutat expositionem glos. ad illa verba, secundum vulgarem: & probat ea congruere. §. præcedenti, in quo ponitur casus qui potest decidi ex regula vulgari: in casu vero. d. §. si liberos, potius agitur de casu subtili & minimè vulgari, vt colligi potest ex. l. si cui legatum. ff. de conditio. & demonf. quam notat & ampliat Alex. in. l. vtrum turpem ff. de verbo. obligat. extollit Ias. in. l. cum filio, nu. 132. ff. de lega. i. & secundum veram literam vel emendationem ab Anto. Augusti. scriptam, rectè illum. §. citat Ferret. in. l. i. nu. 36. ff. de leg. i. & de casu illius. §. agit Maria. Soci. in. l. cum filio. n. 46. ff. de leg. i.

9 Sed omisis his & alijs quæ obiter se offerebāt, venio ad ea quæ propria sunt huius. l. & materiæ, an Cōstantinus nouum ius introduxerit: qui articulus duplicem habet inspectionem: prima est quo ad bona aduentitia in genere: secūda quo ad materna in specie. Ad primum, receptissima Doct. sentētia habet, q̄ ante Iustinianum in. l. cum oportet, inf. titu. i. aduentitia prorsus acquirebātur patri, tā quo ad dominiū quā ad vsumfructum: & Iustinianus nouè statuit in alijs aduēticijs, quod hic statuerat Cōstantinus in maternis: idq; colligitur planè ex litera illius. l. & ex. §. i. Insti-
 11 tu. per quas perso. nob. acquir. & ita scripserunt omnes in his titulis, & in.

l. placet. ff. de acquir. hæred. & in. l. i. C. qui admit. idq; vt receptissimū & sine vllò scrupulo tradit Coraf. post alios in. l. frater à fratre. §. i. nu. 12. ff. de condic. indeb. Cōmunis tamē omniū consensus non deterruit Lancel. Polit. quin contrarium non tantū tētare, sed audacter assereret: is enim in tracta. de vulgar. substitu. n. 43. cōtendit non esse verum, quod omnes indifferēter asserunt, de iure Digestorum omnia aduentitia in solidum patri acquiri.

Ipsè autem Polit. non adducit iura quibus probet opinionē cōmuni cōtrariam: sed ostendit cōmunem non probari iurib. quæ Doct. citant: solēt enim Doct. citare ad id. d. l. placet. ff. de acqr. hered. vt patet in innumeris locis, & colligitur ex Bart. sæpius, & alijs in. d. l. frater à fratre: & ita illam l. citant Bar. Paul. & omnes in. d. l. i. C. qui admit. Bar. Imol. Alex. & alij in. l. legatū. ff. de lega. i. Alex. in. l. à filio. ff. eo. tit. Bar. in hac. l. Alex. in. l. stipulatio ista. §. sicut, nu. 7. ff. de verb. obli. & vbi que Doctores.

Fateor autē verū dicere Politū cōtra cōmunē allegationē, q̄ illa. l. nō probat regulā ad quā citatur: nec enim dicit omnia patri per filiū acquiri, sed potius q̄ vbi fit ea acquisitio, fit sine vllò interuallo: vt nec momēto ius sit penes filiū: & ita ante Polit. melius ibi aduertunt Bar. Alberi. & Cuman.

11 Solet etiā à Doct. pro cōmuni sententia adduci. l. i. ff. si quis à paren. fuer. manum. quam audacter Polit. retorquet

retorquet contra communem, ex eo quòd tex. inqt filios acquirere emolumentum patribus: ipse enim intelligit appellatione emolumenti nò totam rem vel totum ius rei contineri. Sed fallitur, quia commodi & emolumenti appellatione, compræhendi potest tota res, vt in. l. patre furioso ad fin. ff. de ijs qui sunt sui. tex. in. l. pater. 93. §. 1. ff. de acquir. hæredi. tex. in. l. Papi- nianus. §. meminisse. ff. de inoffi. test. tex. qui id probat necessario in. l. Antistius. 62. §. si. ff. de acqu. hæ. Seda- lia iura adducunt scribentes, quibus Polit. respòdet. d. loco, quæ proprius congruunt articulo speciali, circa bona materna statim discutiendo.

12 Communis tamen sententia, quæ vera est, probatur ex Iustiniano in. d. l. cum oportet, & Instit. per quas per fo. nob. acquir. quibus violenter respondere nititur Polit. Probari etiam potest vltra omnes multis iuribus, vt ex. l. 2. C. de patr. potest. aduertendo quòd illa lex est Antonini longè ante Iustinianum: & dicit generaliter dominium ad patrem spectare om- nium quæ filius acquirat, solumque excipit ea quæ non acquiruntur, id est quæ in nullo ei acquiruntur: quod respicit castrensia vel quasi: secundum glo. ibi: nec posset intelligi de aduen- ticijs etiam post ius nouum, cum in eis non parum patri acquiratur, qui etiam dominus censetur, vt in. 2. par- te huius. l.

13 Hanc receptam sententiam pro- b. o etiam vltra docto. ex. l. filix licet.

C. de collatio. in. 2. parte: vbi ante Iu- stinian. nulla fit differentia inter pro- fectitia & aduentitia, tantumq; exci- piuntur castrensia: quod magis cor- roboratur ex. l. fin. eod. titu. vbi nouè Iustinian. decidit, vt aduentitia non conferantur: ergo ante eum non erat talis differentia. Quod etiam euidè- ter probatur ex. l. 1. per totam. ff. de colla. bono. vbi Prætor vocans eman- cipatos ad successionem cum suis, iu- bebat vt emancipati cõferrèt ea quæ post emâcipationem quocunq; modo acquisita haberent: quia si in pote- state patris fuissent, omnia patri acq- rere, solumq; excipitur castrèse pe- culiũ, vt in. §. nec castrense, eiusdè. l. Ad idè facit. l. 1. §. si. cū. l. sequen. ff. ad Macedon. vbi sola castrensia excipiũ- tur: ita etiã tex. in. l. si quis vxori. 53. §. 1. ff. de furt. & sic nulla fiebat differen- tia inter profectitia & aduentitia.

Eadem communis sententia pro- batur iudicio meo in. l. quæritur. 38. ff. de bo. liber. ibi, *donec in potestate: & ibi, ne per alios: vbi. I. C. æquiparat patrem per se vel per filium succedere: & v- troq; casu pariter dicit patri acquiri.* Ergo in totum patri acqrebat quic- quid filio obueneret: & idè ibi deci- ditur, vt quando pater excluditur à successione, excludatur etiam filius. *fa. ne per filiũ pater acquirat qd per se nò posset: probat etiã tex. in. l. post legatũ. §. si pater. ff. de ijs qui. vt indi- de quo dicemus in titulo sequen.*

14 Probatur eadè sententia in. l. 3. §. hoc autem. ff. de lega. præstan. ibi vel subie-

subiectæ personæ, vbi quoad effectum
acquirendi I. C. equiparat quod quis
per se vel per filiumfamil. acquirit.

Secundo æquiparat acquisitionem
per seruum vel filium, ergo in to-
tum acquirebat filius aduentitia an-
te Iustinianum: quod etiam proba-
tur in. l. qui liberis. §. hæc verba. ff. de
vulga. ibi, *neque pater per filium: neque domi-
nus per seruum*: & ibi, *heres extiterit*: Sicut
igitur seruus totum, ita filius acqui-
rebat, & pater per filium hæres dice-
batur, quod denotat dominium: vt
in. §. fin. Institut. de hæred. quali. &
differen. Hæc iura vltra scribentes vo-
luimus ponderare pro defensione
communis opinionis, quæ tutior ma-
nebit, cum inferius tractabimus de
bonis maternis in specie: in quibus
etiam ostendetur ante Constantin.
& Iustinian. ea prorsus patribus ac-
quiri.

15 Nec obstabit si quis argue-
tur ex. l. profectitia, & l. Auus. ff. de
iur. doti. vbi Iureconsulti distingue-
bant inter dotem profectitiam & ad-
uentitiam: id enim alios effectus re-
spiciebat, ac speciale erat in dote, vt
in. l. 2. §. quod si in patris, & ibi glos.
notat: & l. quoties. ff. solut. matrim.
Ideoq; in illa specie non distingueba-
tur inter filiam in potestate vel eman-
cipatam, quo ad effectum dotis pro-
fectitiæ vel aduentitiæ, vt in. d. l. pro-
fectitia. §. penul. ff. de iur. dot. & sic
patet ibi non offendi regulam & cõ-
mun. sententiam quæ procedit ratio-
ne patriæ potestatis.

Inde etiam inferri posset ad text.
difficilem in. l. 8. ff. de actio. n. & obli-
ga. cuius rationem Bart. ibi ingenuè
fatetur se ignorare: de quo exactè
tractabimus, Deo duce, in. l. fin. §.
necessitate, infra titul. sequen. vbi
est locus aptior.

Hinc infertur ratio vera ad iura
quæ dicebant paria esse regulariter
patrem sibi stipulari vel filiofam.
vt in. l. dominus. 39. & l. quod dici-
tur. 130. ff. de verbor. obli. signifi-
cant enim quod quocunque modo
aliquid filio obueneret, totum patri
acquirebatur in effectum.

16 Ex hac differentia iuris noui &
antiqui dubitabat Angel. Areti. in. §.
sed nec hæres, Institut. de testament.
an hodie procederet tex. ibi dū dicit
patrem vel filium famil. vel fratrem in-
stituti, existentem sub eiusdem pa-
tris potestate, non posse esse testes
in testamento: & glos. ibi, verbo.
adhiberi, assignat rationem acqui-
sitionis, quia scilicet totum patri ac-
quirebatur. Vndè posset dubitari
secundum Angel. an hodie diuer-
sum sit, cum filius institutus sibi ac-
quirat dominium, concludit tamen
adhuc hodie idem iuris esse eo casu:
& ita Bauerus & nouiores ibi, quod
verum est: sed glos. & Angel. ali-
que debuerunt aduertere librum il-
lum esse Iustiniani, qui scriptum
proximè relinquebat hoc nouum
ius, vt filius sibi dominium quæ-
rat in aduentitijs: & sic text. ille
non poterat censerī iuxta antiqua
iura,

iurā, ideoque nec ratio glos. apta erat, nec dubitatio Ang. attento nouo iure, cum ibi nouum ius nō antiquū habeatur. Angel autem non satis ibi aduertit ad literam tex. dum dicit in fratre indistincte locum habere regulam prohibitiuam. l. parentes. C. de testib. nam contrarium suadetur ex illo. §. dum non repellit fratrem nisi quando ipse & institutus, sunt sub eiusdem patris potestate: & ita aduertit glo. d. l. parentes, quæ. l. non loquitur de fratribus, vt Angel. male citabat. Item ex. d. §. repellente fratrem à testimonio testamenti, eo casu sciendum est à generalibus verbis Bal. in. d. l. parentes, col. 1. vers. aut testamentarius, vel vt alij habent, instrumentarius: vbi indistincte dicebat fratrem admittendum in testem instrumenti vel testamenti. licet simpliciter eum sequatur Felin. in. c. literas, nu. 12. de presump. & in. c. cum oporteat, col. 3. nu. 3. vers. secundo limita, de accusatio. quibus in locis Felin. notabiliter agit quando frater admittatur vel repellatur à testimonio, à quo transcribit Bauer. in. §. pater, nu. 23. In situ. de testa. & resolutionibus à Felin. scriptis consonat apud Lusitanos lex Regia, libr. 3. titu. 42. §. 15.

17 Ex eadem differētia iuris noui & antiqui infertur ad opinio. glo. dicens quod hodie in aduentitijs dabitur conuentio & obligatio inter patrem & filium, & inter fratres existentes sub potestate eiusdem patris, quod olim non erat: glos. l. frater à fratre in

princip. ff. de condic. indeb. vbi Ias. in. 1. lectu. nu. 37. cum Bart. hanc dicit commun. sententiam: & vltra eū ita tradit Paul. in. l. dominus. ff. de verb. oblig. & ita intelligitur tex. in. l. iubemus. §. i. supra dictis. C. ad Trebellia. secundum Bald. Salice. Paul. Corn. ibi: & ad hoc eum extollit Cacial. in. d. l. frater à fratre, nu. 39. tradit Alex. consil. 185. num. 6. in. 6. volu. & ita secure scribit Crotus referēs alios in. l. si constante. 2. rep. nu. 120. Dicit tamen Ias. in. d. loco, quod contrarium sentit Bal. in. l. à filio. ff. de lega. 1. & ibi Ioan. Imol. & opinionem Bal. dicit probabilem Coras. in. d. l. frater à fratre. §. 1. nu. 16. vbi cum Ias. respondet ad. d. l. iubemus: Bal. autem in. d. l. à filio, super glos. ibi, vult quod etiam hodie in aduentitijs non obligetur pater filio ciuilitate, per regulam. d. l. frater à fratre, absque alio fundamento.

Vltra quos posset hæc opinio Bal. probari ex secunda parte huius legis, & ex. l. cum oportet, cum suis. §§. dominium enim filij est in aduentitijs, vsusfructus plenissime patris est: nihil ergo manet de quo inter eos contrahi possit. Nec filius potest donare patri suum dominium, quia hæc lex nullam potestatem alienandi filio concedit, dum pater vsusfructum habet & bona ipsa administrat. Nec pater indiget aliqua donatione filij, quo ad fructus quos iure capit. Econuerso autem nec pater donare, vel se obligare potest

potest filio, obstante regula. l. 2. C. de inoffic. donat. quô ad fructus verò ad uentitiorũ, an eos remittere filio possit, non oportet citare glo. vel Bald. quia id deciditur in. l. cum oportet. §. sin autem, vbi plenè examinamus. Si qua autem obligatio tunc datur, ea est legis obligantis patrem, ne alienet, nec dissipet bona aduētitia, vt patet ex hac. l. cum similibus. Et sic nō videtur inter patrem & filium possideri efficacem contractum seu obligationem conuentionalem, etiam in aduenticijs: cōtra glo. & comunē, facit tex. cum glo. l. 1. §. quæ oneranda. ff. quar. rer. act. non det. daretur enim occasio vt pater facilè posset filijs nocere in his bonis, quod ius abhorret, vt in. l. 2. C. si aduers. dona. & l. si ad resoluendā. C. de prædi. mino.

18 Ex eadem differētia iuris antiqui & noui, infertur ad quæstionē patris scribentis legatum filio suo in testamento alicuius: cum enim dominiũ filio acquiratur, videretur relictũ valere & patrem scribentem à pena excusari, licet olim contrarium esset. Sed adhuc idem iuris est secundum glo. & Bar. in. l. impuberem. §. 1. ff. ad leg. Cornel. de fals. vbi Alex. ad Bar. eam extollit: prius autem idem scripsit Azo. in Summa. C. de his qui sibi ascrib. nu. 3. & ita tenendum est per. l. nostram, cum pater sibi acquirat vsum fructum quandiu vixerit, & censeatur dominus: ergo non poterit filio scribere in alieno testamento. Hinc etiam aliud infert Alex. in.

l. stipulatio. §. sicut, nu. 4. in fin. & n. 7. ff. de verbo. obliga. hinc infertur aliud per glo. & melius Bal. nu. 4. ad finē in. l. si putas. C. de peti. hære. infertur aliud quod tradit Alex. in. l. cum filio nu. 17. ff. de leg. 1.

19 Erat secundus articulus specialis & magis proprius huic. l. circa bona materna, in quo cōmunis etiam sententia est, quòd ante Constantinum patri acquirebantur omninò non solum quo ad vsum fructum, sed quo ad proprietatem: & sic quòd hæc lex induxerit nouum ius: ita Bar. Paul. & alij hic: Cinus in. l. 1. sup. qui admit. ita prius glo. 1. in hac. l. & vbi que voluit generaliter glo. tam in maternis quàm in alijs aduentitijs, vt hæc. l. & sequentes nouum ius induxerint: ita glos. l. si filius, sup. de peti. hæred. & glo. in. d. l. 1. sup. qui admi. glo. in. l. is qui hæres. §. fin. ff. de acquir. hæred. glo. in. l. fin. ff. quis ordo in bon. poss. seru. gl. in. l. cogi. §. si pater. ff. ad Trebel. Ex quo patet minus rectè Ias. in. d. l. 1. col. 2. ad fin. sup. qui admi. in cōtrarium allegare gl. d. l. is qui hæres.

Fatentur omnes hanc esse receptissimam sententiam, vt iure diges. & ante Constantinũ bona materna per filios omnino patri acquirerentur. Contrarium tamen ex antiquis tenuit Ricar. Malum. & prius aliqui relati à glos. in. d. l. is qui hæres. §. fin. vt aduertit Bart. in. l. 1. C. qui admit. & ex recentioribus Polit. d. loco, & Alci. lib. 4. parado. cap. 3. Horum fundamentum fuit. l. filius. 22. ff. de inoffi. testam.

fi. testam. qua nimis torquentur omnes scribentes, varieq; illam interpretantur. Contra communem etiam citat Alci. tex. in. l. penul. ff. ad Tertul. & d. l. i. C. qui admit. quam alij ponderant: nos communem vt verissimam amplectimur.

20 Quæ probatur melius quàm putauerit Polit. in. d. tract. de vulga. n. 43. qui respondet non nullis iurib. & omittit alia principaliora: probatur igitur secundum glo. in. d. l. is qui heres §. fin. ex tex. ibi, & melius ex. l. sequen. vbi. l. C. considerat personam patris in omni hæreditate delata filio, sine destinatione an sit profectitia vel aduentitia: & expressim. d. l. sequens ibi agit de hæreditate legitima filio delata, quæ propriè intelligitur de materna: & ita aperte text. in l. qui in aliena, post princip. eod. titu. Nec obstat vana replicatio Politi & aliquorum dicentium quòd imò in illis iurib. etiam exigitur factum filij in adeundo, nec solus pater potest repudiare vel adire: respondetur enim quòd id non tangit effectum acquisitionis post hæreditatem aditam. Sic enim & in seruo instituto, eius factum in adeundo requiritur, vt in. l. 3. sup. de hered. institu. non tamen ideò aliquid seruo acquiritur. Item illa iura loquuntur tam vbi filius sui contemplatione instituitur, quàm si patris: & sic etiam vbi sit hæreditas profectitia, & tamen requiritur factum filij in adeundo: sed in profectitia omnes fatentur, nihil acquiri filio. Ergo fa-

ctum filij circa aditionem, nõ minuit omnimodam acquisitionem patri.

Probatur eadem opinio communis, noua ratione eaq; vrgentissima: Ricard. enim & Alcia. fatètur quòd alia aduentitia omnino acquirebantur patri: diuersum autem putabant in maternis. Sed in his magis erat idem dicendum, plusq; in eis patri tribuendum quàm in alijs aduentitijs: quia prouenerunt ab vxore ipsius patris, & pater constante matrimonio dominus dicebatur. l. doce ancillam. C. de rei vendica. & vnica fuerat familia. l. i. §. si vir. ff. ad Sillania. & in terminis probatur hæc consideratio ex text. in l. si viua matre, infr. hoc titu. vbi in bonis maternis plus conceditur patri quàm in alijs aduentitijs: adeò vt etiam post emancipationem aliquid patri tribuatur in successione maternorum.

Pro communi etiam facit tex. nõ adductus à Doctorib. in. d. locis, in. l. 3. §. verbu potestatis. ff. de dona. int. vir. & vxo. ibi, *Si mater filio qui in potestate patris est, donet: nullius momenti erit donatio, quia patri quæritur.* Aperte ergo in bonis maternis ibi deciditur, in solidum ea patri acquiri eo tempore: quod ibi aduertit Bal. & aliud agēs, citat Tiraq. de retrac. ligna. §. i. gl. 9. nu. 72. Si autem patri solus vsusfructus quæreretur, nõ diceret tex. donationem omnino nullam, sed pro parte quæ patri acquiri posset, argu. l. sancimus. C. de donatio.

Iuuatur communis opinio ex legibus.

gib. quæ aliquando agunt de matre
instituyente filium, sollicita ne bona
ad maritum peruenirent, vt in. l. mu-
lier. ff. ad Trebel. in. l. 3. C. de institut.
& substitu. significat enim quod pla-
ne patri acq̄rebatur per filiū bona ma-
terna. l. filijs matrē. C. de inoffic. testa.

Retēta itaq; cōmuni ac vera sentē-
21 tia, nō obstat tex. i. d. l. filius. ff. de inof-
fi. testa. cuius verba sūt: *filius nō impeditur
quominus inofficiosū testamētū matris accusaret,
Si pater eius legatum ex testamento matris acce-
pisset, vel adisset hereditatem: quanuis in eius es-
set potestate. Nec prohiberi patrē dixi iure filij ac-
cusare: nā indignatio filij est. Et quærebatur, si nō
obtinuisset in accusandū, an quod patri datum est,
publicaretur? quoniam aliij commodum victoriæ
parat. Et in hac causa nihil ex officio patris, sed to-
tum de meritis filij agitur: & iudicandum est nō
perdere patrem sibi datum, si secundam testamen-
tum pronūctiatum fuisset.* Glos. ibi & om-
nes ferē Doctor. intelligebant verba
illa, *aliij commodum victoriæ parat*: significa-
re quod pater agebat, & commodū
victoriæ parari filio: & sic esse casum
in quo filius patri nō acquireret, etiā
illo tempore ante Constantinum &
Iustinianum: & ita ibi transit glos.
Bar. in. d. l. 1. C. qui admit. & in. d. l.
is qui hæres. § fin. respondebat quod
in illa. l. quærela, vt actio iniuriarum
dicitur filij, sed rupto testamento &
deuoluta successione ab intestato, cō-
modum patris est. Quam solutionē
impugnat benē Deci. in. d. l. 1. in. 1. le-
ctū. ad fin. & in. 2. lectū. nu. 71. prius
Areti. in. l. filius famil. ff. de acqui. hæ-
red. quia si concedimus ibi, verbum,
aliij, intelligi de filio, non potest stare
solutio Bar. cum. l. illa de ipso cōmo-

do loquatur: & ita contra Bart. tenēt
Iacob. de Nigr. & nouiores, in. d. l. 1.
licet ibi Curti. ex nu. 53. inuolutē co-
netur sustinere interpretatiōē Bart.
quæ non congruit verbis illius. l.

Aliter secundò, respondebat Ias.
in. d. l. 1. nu. 5. vt in illa. l. dicatur com-
modum filio parari respectu iuris a-
deundi ab intestato, post testamen-
tum ruptum, quia ius adeundi nō da-
tur patri: quam interpretatiōē pro-
bat Soci. Nepos, in. l. cum filio. ff. de
lega. 1. nu. 2. Quæ tamen nullo mo-
do congruit literæ nec menti illius. l.
meritoq; Deci. & nouiores hanc so-
lutionem reiiciunt, quia ibi agitur de
commodo & sic de effectu acquisitio-
nis: non de iure adeundi, quod diuer-
sum est: vt. l. prætia rerum. ff. ad leg.
falcid. licet pro & contra Ias. mul-
ta effundat: nouiss. Hubert. ibi ex nu.
77. Eadem ratione probari non po-
test tertia solutio & interpretatio
Bald. in. d. l. 1. oppos. 28. dum dicit
quod primaria acquisitio dicatur fi-
lij, quia incipit à persona eius: sed ef-
fectum postea ad patrem spectare: &
ita Fulgos. non relatus, in. d. l. filius:
sed obstat manifestè verbum illud,
commodum: quod non potest accipi nisi
pro effectu: nec enim diceretur com-
modum si ad alium peruenire debe-
ret, vt in. l. qui sic. ff. de solutio. & fe-
rè in terminis probat. l. Papinianus. §
meminisse. ff. de inoffi. testa. ibi, *cuius e-
molumentum*: & ibi, *ceterum si rogatus*: ma-
ximè q̄ commodū nec momēto in
filio residebat, in his quæ patri quære-
da erant.

daerant. d. l. placet. ff. de acquir. hæred. licet respondere conetur Curti. in. d. l. i. nu. 17. sequens Bald. in alio articulo.

Similiter. 4. non potest probaria lia interpretatio vel solutio Paul. Castren. in. d. l. filius: intelligentis commodum filij esse quia non compellitur adire, & poterat differre quousq; esset sui iuris, vt sic non patri sed sibi acquirat. Quod est extraneum literæ illius. l. tū quia. l. ibi considerat cōmodum præsens: tum quia de iure spes ille rometæ & casus aduentitij regulariter non considerantur. l. Iulianus. ff. qui & à quib. Et ita reijcitur interpretatio Pau. licet eandem probare videatur Curti. num. 55. in. d. l. i. inuoluit ibi Sebastian. Sapia ex nu. 48. qui nō referunt Paul. in. d. l. filius: maximè quia periculosum est dicere, quòd filius non posset cogi adire: cuius cōtrarium dicit receptius Sapia vbi supra ex eodem Pau. in. l. is q hæres. §. si. nu. 2. versi. in princip. ff. de acq. hære.

Aliter & 5. intelligebant non nulli quos refert Dec. in. d. l. i. in. 2. lectu. nu. 72. vt verba illa, *alyparare commodum*, intelligantur pro aduersario. s. instituto, contra quem pater nomine filij egerat quærela: quia tex. dicit pro testamento fuisse iudicatum. Quem intellectum vt suum scribit Iacob. de Nigr. in. d. l. i. nu. 45. vbi audacter dicit errasse omnes qui hoc non aduerterunt: & forsane eum voluit referre Deci. quia potuit scribere ante secun-

dam lecturam Decij: quæ tamen interpretatio à Decio reijcitur: & ita nouissimè reijcit ibi Huberti. nu. 77. Verè enim non congruit literæ. Nec I. C. potuit dicere, quòd pater agens quærela, parabat cōmodū instituto: cū alia esset mens patris eo casu: dubi usq; litiseuentus nō patitur, vt ex initio litis dicatur parari certus effectus. Itē cū ibi agatur an pater amittat relictū, non congruebant vllō modo verba illa, *alij commodū victoria parat*: intelligendo pro aduersario, quia non facerent ad excusandum vel puniendum ipsum patrem, vt patet ad sensum. At. I. C. illis verbis sentit dari causam excusandi vel puniendi patris, vt inferius.

22 Aliter & sexto intelligebat Aret. in. l. filius fa. ff. de acquir. hered. quem sequitur Dec. in. d. l. i. in vtraq; lectura, in. 1. nu. 13. & in. 2. n. 72. dicit enim Areti. illam. l. continere casum specialem in quærela inofficiosi testamenti, & commodi quod ex ea resultat: vt etiā ante ius nouū esset filij nō patris: quia iniuria tantū filij est, & eiusdem indignatio, vt tex. ibi dicit: & l. Papinianus, eo. titul. & posset cōprobari ex eo quod notat glo. recepta, in l. fin. in princ. verbo recusante, in fi. in fr. tit. 1. Sed hæc interpretatio reijcitur à Curti. in. d. l. i. nu. 55. & à Iacob: de Nigr. ex nu. 44. bonis argumētis: & ita contra Areti. cōcludit Huberti. ibi. d. nu. 77. & Soci. d. l. cum filio, col. 1. Nec mihi placere potest, quia longè diuersum est commodum pe-

tu niarium ab ipsa iniuria, ut Bar. bene scripsit in. d. l. i. & in. l. is q. hæres, §. si. & in. l. filius. i. ff. de actio. & obli. licet igitur iniuria filij sit, effectus tamen actionis, quo ad acquisitionem patris est: ut probat tex. in. l. si lógus. §. si filius fa. ff. de iudic. ibi, *furtum vel iniuriam*: & ibi *nec dum pater expectatur*: Displicet etiã hæc interpretatio Areti. quia non est lex quæ declaret tunc non acquiri bona patri per filium: & regula multarum legũ suadetur contrariũ, à quibus facile recedendum nõ erat: argu. tex. in. l. item apud Labeonem. §. ait Prætor, ibi, *ea enim quæ notabilia sunt*: ff. de iniur. Est etiam vrgens ratio cõtra Areti. quia siue per querelam siue alio modo bona ad filiũ venirẽt, semper per materna erãt, in quibus pater totum habebat ante ius nouũ: hodie vsum fructum: & in legitima etiã inuita matre, ut videbimus in Authen. excipitur, infr. tit. i. ergo non erat minus dandũ patri ante ius nouum, cũ plus habebat iure antiquo, eo casu: quod ipsi non aduertunt, nec alij nouiores. Item illa interpretatio Areti. offendit hanc. l. & l. sequen. quæ indistinctè equiparant omnes modos & casus, quibus qualibet via ad filiũ venirent bona materna: per querelam autem rescisso testamento manebat successio ab intestato: & consequenter patri erant acquirenda bona, secundũ leges superius adductas. Nõ tamẽ omitto q. illa interpretatio Are. fuit Cini in. d. l. i. col. 2. nu. 7. in vlti. oppos. & Alberi ibi, col. 3. vers. Ego te-

neo: quos nec Areti. nec Dec. nec Re- petent. in. d. l. i. referunt: meminit autem Cini, Soci. d. loco, & ita contra Cin. Alberi. Areti. & Decium, resoluo.

Septimo aliter nouissimè interpretatur Bellõ. lib. 4. supputa. c. 4. nõ citans Soci. qui idẽ prius scripsit: concordat cũ cæteris, ut in. d. l. verba illa, *alij commodum parat*: intelligantur de filio: Dicit tamen non esse negandũ effectum acquisitionis patri: sed ibi appellari commodũ filij respectu honoris & existimationis: quia ex hæredatio erat nota, quam diluit querela: adducitq; aliqua ad colorandam suã interpretationem, quæ sustineri non potest, si literam illius. l. respicias. Nihil enim magis alienum est à mente I. C. in illis verbis, *cõmodum parat*: quàm hæc cura honoris & existimationis: totaq; questio erat de bonis: in totum quo ad hereditatẽ in filio: vel particulariter quo ad legatũ patri relictum: & repugnat significatio commodi, secundũ ea quæ adduxi sup. in princ. huius. l. facilius enim honor pro commodo accipitur quàm commodum pro honore.

23 Aliter & variè octauo interpretatur doctissimus Marian. Socin. in. d. l. cum filio, nu. 2. vbi tripliciter inquit posse intelligi. Primoq; explicat cõmodũ filio parari eo modo, ut postea scripsit Bellõ. & ita reiicienda est sua prima interpretatio, ut proximè ostendimus, nec opus est repetere. Explicat & aliter cũ Ias. in. d. l. i. quæ interpretatio

prælatio in effectu est Bar. & vtran-
q; superius reiecimus, quia verè non
cõgruunt verbis illius. l. Aliter etiã in-
terprætatur, vt. l. illa itelligatur scrip-
ta ex intentione noui iuris: quod pla-
nè reiiciendum est, vt diuinatorium:
& contra literam illius. l. quæ tota est
Triphonij, vel Pauli secundum alios
libros: nec lex antiqua potuit diuina-
re posteriorem, vt in. l. iubemus. C.
de testam.

24 Tandem. 9. aliter intelligit Soci.
d. loco ibi, vel etiã fortè, vt tex. d. l. fi-
lius, magis probet communem sen-
tentiam, & nouè declarat contra gl.
& omnes, vt illa verba, *alij commodum pa-
rat*: non intelligantur de filio sed po-
tius de patre: quod breuissimè com-
probat ex litera illius. l. Eandemque
interpretationem latius probat Hu-
bertin. in. d. l. 1. nu. 78. ipse tamen nõ
refert Soci. nec Socinus eum: nescio
quis eorum prius scripserit.

Ego autem cum anno. 1543. arti-
culum hunc tractarem, mirabar glo.
& tot Docto. eximios, semper existi-
masse, quòd in illa. l. verbum, *alij*: refe-
rebatur ad filiũ, quasi ei cõmodũ ac-
quisitionis pararetur, existente patre:
repugnant enim omnia iura, nec ver-
ba. d. l. vrgèt, vt commodum ad filiũ
referatur. Aduertebamq; verbum il-
lud, *alij*, de filio nõ posse itelligi: qđ po-
stea vidi à Socino & Hubert. scriptũ.

Patet hæc vera interpretatio, quia
glo. & Docto. intelligebant illa ver-
ba, cũ pater agebat pro filio, & idèd
exponèbant, *alij parat*: scilicet ipsi filio,

vndè resultabat difficultas. Sed litera
in eo vers. manifestè loquitur quãdo
filius agit: petito principio. l. qđ ma-
gis ostèditur ex verbis proximis ibi,
an quod patri datum est, publicaretur? si enim
tex. in eo vers. loqueretur de casu in
quo pater ageret querela, non con-
gruebat dicere, *an quod patri datum*: sed
diceret, quod ei datum. Similiter ex
hoc patet, verbum *obtinisset* ibi præce-
dens, debere necessario referri ad fi-
lium agètem, non ad patrè: est enim
continua clausula.

Nec obstat qđ. l. illa etiã tractat de
patre agente nomine filij, in versicu.
nec prohiberi: id enim fuit obiter dictũ:
principium verò. l. & principalis pars
loquitur de filio agente. Et semper at-
tendi debet quod principalius est, se-
cundum vulgaria iura. Quod etiam
nouè comprobo, ex. l. qui in aliena,
in princ. ff. de acqui. hered. vbi primo
ponitur vnum dictum in hæreditate:
deinde ponitur aliud diuersum, in bo-
norũ possessione: postremo ponitur a-
liud, in hæreditate delata ex senatu-
sconsulto Orficiano: & dicit tex. *idem
erit probandum*: & ex verbis posset fieri
relatio ad magis proximum, scilicet
ad bonorũ possessionem: tamen verè
non fit relatio nisi ad primum casum
hæreditatis, secundũ gl. & omnes ibi
nec aliud posset teneri ex iuris regu-
lis. Sic. d. l. filius, prius loquitur de fi-
lio agète, deinde in versic. *nec prohiberi*:
obiter dicit patrem agere posse no-
mine filij: tertio in versic. *quereretur*:
redit ad primum casum de filio agè-

re: ideoq; subdit, *an quod patri datum esset* & sic apertè resultat, quòd ibi verbū, alij, non potest intelligi de filio, cūm tex. loquatur de filio agente, alijq; cōmodum victoriæ parante.

Probatur ergo ex verbis illius. l. commodum victoriæ ibi filio nō parari: contra id quod gl. & Docto. putabant: & consequenter cessat difficultas qua Docto. tam anxie torquebantur: ob quam tot interpretatiōes excogitarūt: & plures, difficultati succumbentes, à communi veraq; sententiā recesserunt: vt constat ex sup. deductis.

Licet autem necessariò ex litera illius. l. verè colligatur, ibi verbū, alij, non intelligi de filio, non ita necessariò intelligitur de patre: aptè tamen de eo intelligi potest, vt Soci. & Huberti. intelligunt. Sed ad tollendam difficultatem, satis est ostēdere quòd commodum ibi, & verbum, alij, nō referuntur ad filium.

26 Pro maiori autem elucidatione illius tex. est aduertendū quòd illa verba *quoniam alij commodum victoriæ parat*: scripta sunt in vim rationis: sed adhuc nemo explicauit an sit ratio dubitandi vel decidēdi: seu ratio excusandi vel puniendi patris. Ad vnum enim vel alterum effectum ibi ponūtur ea verba: & sine hoc non potest perfectè intelligi litera illius. l. Ego aduerto q; secundū interpretationem gl. & omnium qui intelligebant ibi patre agere, & alij commodum parari: nō poterant stare verba illa: *quoniam alij*: in

vim rationis dubitandi contra patre: vt Docto. non sat maturè sentiebāt. Si enim pater alij parabat commodum, nō sibi: id iuuaret patrem ne legatum amitteret, iuxtā tex. in. l. tutorem. ff. de ijs qui. vt indig. ibi *cūm non sua persona iure, sed pupilli accusauerit, propriā pœnam mereri non debet*. Et tex. in. l. aduersus. 30. §. 1. ff. de inoffic. testam. quod etiam vrget, vt reijciatur communis intelligendi modus ad verba illius. l. vtq; constat, in eo versic. non patrem sed filium agere querela.

Melius stāt illa verba pro ratione dubitandi (supposita vera interpretatione, quòd in eo versic. filius agebat) & tūc querebatur an patri auferatur relictum: quoniam filius agens non sibi sed alij. s. patri parabat commodum: & sic erat ratio dubitandi, qua videretur legatum patri auferendū, quia cessabat excusandi ratio. d. l. tutorem. Et verè rectius staret litera si pro, alij, legeretur, illi: vt pungebant aliqui, secundū quòd refert Alcia. d. cap. 3. in fin. Cūm autem ibi sit questio an pater legatum amittat, nullo modo illa verba possunt intelligi in vim rationis decidendi: quia decisio est, ne patri relictum auferatur: cui nō congruit talis ratio, maximè cum decisio inferius ponatur à Iureconf. vnde cūm adhuc non esset scripta, non potuit ratio præcedere.

Aduerto etiam quòd primæ decisioni illius. l. sentit. I. C. rationem dubitandi fuisse, quia filius erat in potestate patris, & pater acceperat relictum

etum in testamento: vnde videbatur filium non posse agere querela, ac si filius sibi relictum accipiens, approbasset testamentum: iuxta regulam. l. post legatum, in princ. ff. de ijs qui. vt indig. l. nihil interest. 12. ff. de inoff. testam. l. si proponas. 23. §. i. ff. eod. Quo non obstante decidit I. C. filium agere posse querela, licet pater legatum accepisset. Sicut igitur factum patris accipientis relictum, adducitur pro ratione dubitandi contra filium, in prima parte illius. l. ita factum filij agentis querela, prestabat causam dubitandi contra patrem in secunda parte text. quod videtur ex mente I. C. licet nullibi ita explicetur.

27 **O** Ex qua vera interpretatione iudicio meo nouè colligi potest, ibi esse text. in prima parte, pro communi sententia quam defendimus: quod ante ius nouum bona materna per filium omnino patri acquirebantur: nam quia I. C. id præsupponebat, ideò dubitabatur an filius in potestate agere possit, contra testamentum ex quo pater relictum acceperat: nec videbatur curandum de persona filij. Sic enim in multis habetur in iure, non attendi personam mediam per quam res alij acquiritur, sed eam tantum cui vltimò acquiritur: vt in l. cum ei. ff. de lega. 2. l. cogi. §. ii. qui solidum. ff. ad Trebel. l. cum pater. §. donationis. ff. de lega. 2. vnde quia pater legatum acceperat, quo iudicium testantis agnouerat, & patri erant ac

quirenda bona rupto testamento: videbatur impediendus filius, ne querela ageret aduersus testamentum à patre approbatum ex acceptione relictum: quod comprobari posset ex verbis text. in. l. si post mortem. 10. §. liberi. ff. de bono. posses. cont. tabu. ibi *quid enim bonum est eis fauere, vt partem faciant nihil habituri?* Tacitè ergo in ratione dubitandi significat Iureconf. in prima parte illius. l. bona illa materna acquire patri: aliàs enim non esset dubitandi ratio I. C. digna, quod dici non debet, iuxta. l. quod Labeo. ff. de Carbo. edict. quia si bona acquirenda patri non fuissent, nullo colore dubitari posset, an patris factum accipientis relictum, impediret filium in querela: cuius effectus ad patrem nõ spectaret. Quod suadetur ex regula. l. qui potest inuitis. ff. de regu. iur. Et quia audiri non debet persona cuius non interest, vt in. l. ille à quo. §. i. vbi Bart. & latè Alex. ff. ad Trebell. & ita pro communi sententia damus ibi text. quo in præsentem diem omniù Doctor. ingenia mirè torquebantur.

28 Ex communi tamen sententia quæ concludit, etiam in casu illius. l. acquisitionem bonorum patri cedere: infertur necessario (quod scribentes nõ aduertunt) ibi esse aliquid speciale in querela inoffic. testamenti: vt scilicet pater agens nomine filij, vel permitteus filium agere, non amittat sibi relictum: & ita elegàter limitatur text. in. l. post legatum. §. si pater, & §. si filiusfam. ibi *si inuito patre*. ff. de ijs quib.

E iij vt in

vt indig. quibus habetur patri auferri relictum, si eo permittente filius accuset testamētū. Inde etiā secū dū Pau. notabiliter limitatur. §. meminisse. l. Papinianus. ff. de inoffic. testam. vbi filius agens querela contra testamentum, si non obtineat, amittit relictum sibi in eodem testamento: vt sic mitius agatur cum patre agente pro filio, vel permittente filium agere, quā ageretur cum ipso filio: quod notatu dignum est. Necessariō etiam sequitur verum dixisse Bar. in. d. l. i. C. q. admit. & l. is qui heres. §. si. vt pater nō amittat relictū eo casu ob querelam filij, licet commodum acquisitionis ad patrem spectaret: & idem sentiunt communiter scribentes, quod non percepit Deci. contrarium incautē dicens, in. d. l. i. in. i. lectu. nu. 13. & in. 2. lectu. num. 72. vbi Curtius inuoluit, n. 53. in fi. & n. 54. cū sequē. & Hubertin. 76. ad fi.

Cū autem specialitas necessario colligatur ex. d. iurib. & communi sententia, ratio forsā eius specialitatis fuit, quia in casu. l. filius, concurrebat, legatum fuisse relictum ab vxore viro: cui aliquid plus debetur, ob trā factum matrimonium. l. vnum ex familia. §. fin. ff. de legat. 2. & infra dicemus circa. l. 3. infr. cod. Concorrebat etiam quōd filius agebat, vel pater eum agere permittebat ad vitandam notam exheredationis. Atq; ad obtinenda bona matris quæ naturaliter filio debebantur. l. nam & si parentibus. ff. de inoffic. testam. l. scri-

pto. §. fin. ff. vnde libe. ideō aliās datur minori restitutio in q̄rela inofficiosi testamētū. l. i. C. de in integ. rest. nō in alia accusatione. l. auxiliū. ff. d. mino.

Vnde magis excusandus erat pater, magisq; ei fauēdum hoc casu, vt ita limitetur regula illorum iurium. Ex regula autem dict. §. si pater & §. si filius. l. post legatum & d. §. meminisse. l. Papinianus, magna ratio dubitandi resultabat ad decisionem. d. l. filius, quatenus patri relictū conseruat. Hæc sunt quæ ad. l. illam afferre potuimus.

29 Contra communem, citabat Alcia. d. loco. l. penult. ff. ad senatuscōs. Tertulli. quam dicit ab alio non adduci, eamq; sufficere ad confutandā communem sentētiam: Verba legis sunt hæc: *Sacratissimi principis nostri oratione cautur, vtm atris intestatæ hereditas ad liberos, tametsi in aliena potestate sint, pertineat.*

Quæ verba Alcia. variē pōderat: sed ei satisfacit Soci. in. d. l. cū filio: & melius Huberti. in. d. l. i. C. qui admit. n. 79. ex quibus præcipua respōsio colligitur, vt. l. illa itelligatur de iure succedēdi, nō de effectu acquisitionis: nec enim ibi agitur cui veniat acquirēda hereditas post successionē filij. Quod colligitur ex. l. q. in aliena, in fine p̄cip. ff. de acquir. here. & l. filius fa. §. i. ff. eo. Quod vltra eos videmus alibi, vt res dicatur ad aliquē pertinere, quæ tñ postea est alij restituēda, vt in fructibus, quos lex dicit indistinctē pertinere ad bonæ fidei possessore. l. bonæ fidei. ff. de acquir. rer. domi. & tamē aliquando

liquando tenetur restituere vel soluere quatenus sit locupletior: ex gl. l. q. scit. ff. de vsur. Bart. in. l. si eius. ff. de rei v̄dic. quod alibi plenè tradimus. Sic in. l. codicillis. §. matre ff. de lega. 2. hæreditas sororis intestatæ dicitur peruenire ad fratrem qui filium sororis occiderat: & tamen id non potest intelligi cum effectu, quia fiscus aufert, secundum Bart. & Imol. per. l. Lucius. ff. de iure fisc. Hæc interpretatio ad illam. l. magis comprobatur ex verbis eiusdem. l. ibi, *tametsi in aliena potestate*: ostendit enim text. eam successionem filio sui iuris planè competere: magisq; potuisse dubitari an ei negetur si sub potestate alterius fuisset, idq; tantum ibi tollit, admit-tendo filium: non autem ut tollat acquisitionem patri, sicut nec eam tollit Iustinianus in princip. Institut. ad Orfician. Sic è conuerso, mater existens sub potestate alterius admittebatur ex Senatusconsulto, ad hæreditatem filij. l. 6. eod. titul. ff. ad Tertul.

Quæ dubitationes ibi tolluntur, quia eo tempore non erat omnino expedita successio adinuicem matris & liberorum, ut patet ex illis iuribus.

Et secundum hæc solutionem cessat obiectio quam Alcia. in solubilem putabat cōtra communem. Nec difficultati satisfaciebat Sebastia. Sapia. d. l. 1. nu. 53. in fin. C. qui admit. vbi nescio quid comminiscitur. Ali-ter nouissimè respondebat & intelli-gebat Bellon. libr. 4. supputa. capi. 5.

qui constanter hanc receptam opi-nionem defendit.

30 Non obstat aliud argumentum Alcia. ex. d. l. 1. C. qui admit. in ver-
bo, etiam: quod Richard. pondera-
bat, ut ibi refert Bal. 28. opposi. colli-
gitq; ex Cin. Albe. & Bar. ibi. Quod
verbum innuere videtur, ut non soli
patri commodum acquireretur, &
sic quod pars filij esset: sed Bal. & cō-
muniter Docto. respondent, ut ver-
bum, etiam, implicet facta, nō perso-
nas: sitq; sensus. l. ut non solum filius
patre ignorante posset agnoscere bo-
norum possessionem, sed etiam ita
agnita commodum patri afferret: &
potest sufficere hæc communis solu-
tio, ut per Alex. ibi in. 4. notab. &
Curt. nu. 17. licet aliter & ingeniosè
explicit Bellon. quem videlibr. 3. sup-
puta. cap. 1. Nec valet quicquam ar-
gumentatio Politi à verbo emolu-
mentum vel commodum, quod ip-
se dicit significare vsum fructum, nō
plenum dominium: quia sup. osten-
di contrarium ex text. in. l. Papinia-
nus. §. meminisse. ff. de inoffi. testam.
& alijs iuribus. Probat etiam text. in.
l. si putas. C. de peti. hæred.

31 Minus obstat argument. Alcia.
ex dict. l. cum oportet, infr. titul. se-
quen. inducendo illa verba: *in veteris iu-
ris obseruatione*: iunctis verbis sequentib.
quemadmodum in maternis: Videtur enim
ibi significare Iustinia. q̄ iure antiquo
bona materna non omnino patri ac-
quirebatur, sed tantū vsum fructus: &
consequenter q̄ Constantinus hîc nō
induxerit

induxerit nouum ius. Et licet possemus reseruare responsionem ad tractatum illius. l. vbi late alia scribimus: oportunum fuit hoc loco respondere statim, ne scindatur hic articulus proprius huius. l. qui continenter tractatus, melius intelligetur.

Ad argum. Alcia. videtur quod glos. in. d. l. cum oportet, verbo, in veteris, illud senserit: respondet enim exponendo ibi, ius antiquum dici pro eo quod erat ante Iustinia. non pro eo quod erat iure pandectarum: & ita Huberti in. d. l. i. nu. 80. in fin. melius Bellon. d. lib. 4. capit. 5. ad fin. Post iura autem digestor. aliqui Imperatores statuerunt ea quae Iustinian. ibi refert, vt patet ex hac. l. & l. i. C. illo titulo.

Sed haec solutio mihi non placeat, possitque Alcia. merito replicare contra talem interpretationem: quia improprium videtur intelligere ius vetus, pro decisione huius. l. & l. i. infr. titulo. i. quas sepius scribentes appellant nouum ius, vt sup. deduximus: & manifeste repugnant verba illa, *veteris iuris*: quae magis proprie ad antiquius ius quam huius. l. referri debent.

Unde aliter explico, vt in. d. l. cum oportet, volens Iustinian. statuere, quod generaliter statuit in aduenticijs: Vt non omnino patri acquirantur, incipit a rebus incertis quae iure veteri obseruabantur, in quibus filius non acquirebat patri: deinde refert casus certos decisos a praecedentibus

Imperatoribus. vt erat casus huius. l. & d. l. i. infr. titulo. i. & ita fit sensus, quod sicut iure antiquo aliqui erant casus in quibus filius patri non acquirebat. Et postea aliqui Imperatores alios casus deciderunt, in quibus dominium patri non quereretur, ita Iustinianus ibi iustum putauit, idem generaliter statuere in omnibus aduenticijs, & verbum *quemadmodum* ibi non refertur ad praecedentia (iuris veteris): vt glo. Alcia. alijque accipiebant, sed potius refertur ad sequentia, quod necessario euincitur ex illa. l. quia in illo versu. *quemadmodum*: simul ponit casum huius. l. de bonis maternis, & casum lucri dotalis vel nuptialis: sicut igitur secundus ille casus, secundum omnes, fuit noue decisus ab Imperatoribus. & contrarium erat iure antiquo: ita dicendum est in casu nostro, qui ibi ponitur sub eadem determinatione, iuxta regulam. l. iam hoc iure. ff. de vulgato. l. fina. C. de sentent. & interlocu.

Et hoc modo ex. d. l. cum oportet, comprobatur communis opinio, vt haec. l. nouum ius induxerit in bonis maternis.

Hinc patet recte Doctor. communiter intelligere text. in. §. i. Institut. per quas person. nob. acquir. vt ibi verbum *olim* intelligatur pro iure digestor. quod Iustin. noue emendat, statuens vt dominium aduentitiorum filio acquiratur: vt merito rejiciatur violenta interpretatio Politi, contra

contra communem. d. tracta de vulga. nu. 43.

32 Sed posset lector instare, quid significet Iustinian. in. d. l. cum oportet, dum refert ius antiquum, secundum interpretationem nostram: videretur enim, cum de iure antiquo filius omnia patri acquireret, non posse verificari illam observationem rerum, quæ iure veteri non quærentur patri. Sed huic obiectioni seu investigationi satisfacio dupliciter. Primo, quia etiam iure antiquo castrensia & quasi castrensia patri non quærebantur. l. 2. ff. ad Macedon. cū multis alijs. 2. & melius respondeo, quod apud Iureconsultos diligens lector inueniet in aliquibus rebus concessam acquisitionem filio, non obstante patria potestate: vt in exercitio querelle. d. l. filius, & d. l. Papinianus. ff. de inoffi. testa. vt etiam in. l. 3. §. si quid minori. ff. de minor. facit quod notat Soci. in. l. filio. ff. de cōdi. & demōst. facit ad idem casus. l. cū heres. ff. de acquir. hered. ibi, *quasi pater familias*: & casus. l. Imperator. ff. ad Trebell. vt etiam de iure digestorū aduertit Bar. in. l. placet, vlti. oppo. ff. de acquir. herede. Manet itaq; defensata communis sententia, contra Richard. Polit. & Alcia. vt lex hæc nouum ius induxerit: nec immeritò, quia Constantin. in alijs etiam nouas constitutiones edidit: vt in. l. fin. C. famil. ercisc. l. his. folis. C. de reuo. dona. & in. l. cū vir. C. ad leg. Iuli. de adulte. & in. l. 1. C. de natur. liber. obseruat Alcia. lib. 4.

parerg. cap. 5. col. 2. Facit pro communi, nam in hac materia Iustinian. refert. l. Constantinianam, vt in. d. l. cū oportet. §. cū autem: & sic innuit quod Constantin. nouè aliqua induxerit, quæ ob id appellantur Constantiniana: iuuatur hoc, quia successiuè ex hac. l. vsq; ad. l. cū oportet, & sequentes, semper aliquid pro filijs statuitur, minuendo antiquam acquisitionem, quæ in totum patri dabatur, sicque videtur nouum ius his legibus induci.

33 Cauendum tamen est ab errore imperitorum, qui indistinctè putant responsa Iureconsultor. esse antiquiora legibus Imperator. & consequenter dicunt ius digestor. esse antiquius iure. C. quod verum nō est: quia plures Iureconsulti, quorum respōsa habemus in pandectis, vixerunt sub Imperatorib. quorum sunt constitutiones in hoc libro. C. vt patet ex. l. 4. C. de contrah. stipula. patet ex. l. 1. C. de legat. iuncta. l. Caio. §. Imperator. ff. de alimē. lega. & ex. l. Antoninus. ff. de fideicommiss. libert. quod colligi potest ex innumeris alijs iurib. tradit Alcia. lib. 6. Parerg. cap. 14. & ante eū admonuit Fulgos. in. l. fructus, col. 3. nu. 8. ff. de rei vendic. patet etiam ex titul. ff. de constitut. princip. Ex quo cū iudicio legendus est Bart. in. l. fi. in. fi. ff. de reg. Caton. Et ex his datur lumen & fundamentum legibus presentitituli. & sequentis.

34 Quibus sic expeditis, ampliatur decisio hæc Constantini,

& illa Iustiniani, in. d. l. cum oportet, ut cum hæc acquisitio patri fiat ex patria potestate, necessario præcedat etiã si filius longè à patre degat: distãtia enim locorũ non tollit ius patriæ potestatis. l. Pomponius. 40. ff. de procurato. in princ. & l. cum filius. ff. si. cert. petat. l. filogius. §. si filius. ff. de iudic. quã alias inuoluit Hispa. Segura, in repetitio. l. vnũ ex familia. §. sed si fũdũ, col. 7. probatur hoc etiam ex. l. si pater. C. de institu. & ex. l. fin. ff. de cond. in stit. vbi distantia & absentia non tollit effectus potestatis, etiam contra patrem.

Ampliatur. 2. in patre arrogatore secundũ Alberi. in. d. l. cum oportet, per text. in princip. Institu. de acqui. per arroga. facit. l. si arrogator. ff. de adoptio. l. sed si plures. §. in arrogato. ff. de vulga. intelligendo per text. in. l. nõ enim, cum. l. sequẽ. ff. de adopt. & ita ampliatur Bar. in. l. cum filio, nu. 10. ff. de leg. 1.

Ampliatur. 3. etiã si filius senex sit: durat enim semper ius patriæ potestatis, secundũ glo. receptam in. l. fin. §. pupillus. ff. de verb. oblig. quã ibi extollunt Angel. & Imol. & Baueri. in princ. Institu. quib. non est permis. fac. testa. n. 19. Ex qua glo. confirmabis quod inquit Bal. in. l. si. §. filijs autem, inf. tit. 1. ampliãdo tex. ibi, & sequuntur Paul. & Corn. ibi.

Ampliatur quarto, hæc acquisitio secundũ ius commune etiam si filius vel filia sit coniugatus vel coniugata, durat enim patria potestas & ef-

fectus acquirendi patri, vt in. l. 1. & 2. inf. titu. sequen. & l. si vxor. C. de cõditio. insert. latè Boer. decisio. 197. & probatur ex innumeris iurib. vt tradit Tiraq. de iure mari. in princ. quod vt memorabile cõmẽdat Ioa. Crot. in. l. frater à fratre, q. 16. nu. 53. Hodie autẽ in Lusitania & Hispania aliud est dicendum ex legibus Regijs, eximentibus liberos à potestate patris per matrimonium, de quo plenissimè agemus in titu. sequen.

35 Ex hoc autem infertur, quòd cum patria potestas de iure durabat etiam post nuptias liberorum: si pater donaret filiaẽ coniugataẽ, non valeret donatio indistinctè, siue filia esset in domo patris, siue in domo viri seorsum à patre: militat enim vinculum patriæ potestatis, quæ donationẽ irritat, iuxta. l. 2. C. de inoffic. donatio. & consequenter patet cõtrarium sine iudicio scriptum à Corset. in notabil. verbo, donatio, qui malè ad id citat Bal. in. c. iurauit, de probatio. vbi. n. 12. aliud diuersum dicit, quod non tangit effectum acquisitionis, nec respicit hunc articulum: & contra se citat Corset. inaduertẽter tex. in. l. nec inter. 4. C. de donatio. int. vir. & vxor.

Quinto ampliatur, etiam si pater ex crimine relegetur, quia adhuc durat patria potestas, quæ ex deportatione cessaret. §. cum autẽ, Institu. quib. mod. ius patr. potes. sol. l. 1. & l. relegati. ff. de interdic. & relega. facit. l. quidam. ff. de pœnis.

Sexto ampliatur vt eadem patria potestas

potestas & eius effectus procedat inter libertos: his enim nō negatur hoc ius ciuium Romanorum. l. libertos. C. de patr. potesta.

36 Septimo ampliatur etiam in patre qui ignorabat se habere filiū, vel illum mortuum putabat. l. vxorem. ff. de manumif. testa. ibi, *in potestate ignorantis*: effectus enim & acquisitio legis, absentibus & ignorantibus non negatur, vt colligitur ex. l. 2. & ibi Docto. C. de pact. consuluerunt Angel. & Anchar. quos citat Aymon. in rubri. ff. de lega. 1. nu. 77. Sic lucrum à lege delatum, transmittitur sine agnitione: vt contra Angel. resoluit Alex. in. l. si vir. ff. ad leg. falci. notat Bal. in. l. hac edictali. C. de secū. nap. Soci. consil. 116. nu. 19. lib. 1. late & utiliter Ias. in. l. si arrogator, nu. 15. ff. eod. titul. ad leg. falc. ex quorū dictis hoc videtur receptum in omni lucro vel commodo delato à lege, extra nomen hæreditatis: & ita Chas. in consuetu. Burg. in rubri. 4. §. 14. ad fi. folio mihi. 179. col. 4. & in specie ad casum authen. bona damnatorum, tradit Ias. d. loco, referens plures: vt reseruatō quā text. ibi tribuit descendentibus & ascendentibus in bonis damnatorum, transmittatur sine agnitione: quod plenè tradit doctus Hispa. Xuarez, in. l. quoniam in prioribus, folio mihi. 77. C. de inoffi. testa. & in praxi iudicauit in casu pulchro, Consilium Neapolit. vt tradit Mathæ. de Afflict. decisio. 314.

Sed in hoc cauendū est ab Hispa.

Segura, in. l. vnum ex familia. §. sed si fundū. ff. ad leg. falcid. folio mihi. 56. col. 3. qui hæc applicabat legi & consuetudini huius Regni, qua inter cōiuges omnia bona cōmunicatur: & ipse in aduertēter id appellat lucrū, & cū eo Hispa. Casteli. l. 14. Tauri col. 3. & tūc inferūt ex proximè dictis, q̄ trāsmittatur, licet acceptatū non fuerit. Sed debuerūt aduertere talē legē vel consuetudinē non agere de lucro sed de cōmunicatione mutua: argu. l. de fideicōmissio. C. de trāfac. colligitur ex Paul. in. l. si pater puellæ, ad fi. C. de inoffi. testa. & ex Hispano Ioa. Lupo de Palac. ruu. in repet. Rub. de donat. inter vir. & vxor. §. 50. col. fi. & §. 67. n. 17. vers. ex quo: & vers. sed ne vera: colligitur ex Rip. in. l. fœminæ, n. 43. C. de secund. nupt. ex Bertrād. in. l. hac edictali, n. 32. C. eo. Immò nō solū vbi omnia cōmunia fiūt, sed vbi ex lege vel consuetudine cōmunicatur quæ sita cōstante matrimonio, ibi nō potest dici q̄ agitur de lucro, nec applicatur authoritates loquentes de lucro nuptiali: quod nō dicitur vbi equaliter vtriq̄; cōiugi consulitur, vt melius expēdit Hispa. à Couas ruu. dignissimus nūc Archiepiscopus, in Epito. spōsal. 2. par. c. 7. §. 1. n. 8. ad fi.

38 Non omitto quòd ad supradictā doctrinam citant Docto. tex. in Authen. hæ res. C. de secund. nupt. vbi Alex. ad Bal. & tradit Ias. in. d. l. si arrogator, num. 15. & alij alibi: sed licet doctrina sit vera, non tñ p̄batur ex illo tex. ibi enim tantū disponitur vt liberi

vt liberi quibus lex certum lucrum
defert ex bonis parentis, possint illud
accipere, etiam si hæredes parentis ef-
se nolint: quia non defertur iure hæ-
reditario, nec offenditur regula. l. i. ff.
de acqui. hæred. vt melius aduertit
Bal. in l. generaliter. §. in ijs. C. de se-
cund. nupt. non verò agit text. ibi de
lucro non agnito transmittendo,
vt Ias. & alij minus benè citant, si au-
tè filius ab hereditate excludatur ob
ingratitude: excludetur etiã ab
eo lucro. l. hac edictali, versic. nisi ex
his, & l. fi. C. de secun. nup.

39 Octauo ampliatur hæc acquisitio
in maternis & alijs adueticijs ex ver-
bis huius. l. ibi, *in diem* vt & vt vsusfru-
ctus patri quæ situs viuo filio, duret
post mortem filij: attenditur enim vi-
ta patris secundum verba huius. l. qd̄
probatur melius ex tex. in l. fin. vers.
sin vero: sup. ad senatuscons. Tertul. &
ibi extollunt Bar. Bal. Paul. & reliqui
& Palac. ruu. in repe. rubr. §. 42. ad fi.
& idem notant glos. Cin. Bart. in l. 3.
sup. de vsuf. gl. recepta contra Palac.
in l. 2. inf. eo. probatur etiam in l. san-
cimus, ad fin. sup. titu. i. & est omniũ
communis sententia.

Ex qua verissima sententia decidi-
tur casus, de quo agit Chassa. in con-
suetud. Burg rubr. 6. §. 5. fol. 219. col.
2. cum sequent.

Infertur etiã vtiliter ad multa que
nō solent aduerti, & sunt magni mo-
menti, maximè vbi ius cōmune non
est correctũ, vt copiose & vtiliter tra-
dit Hispan. Anton. Gomet. omnino

videndus. l. 6. tauri, num. 11. & nu. 12.
Nam si fingas filium defunctum qui
habebat bona aduentitia, superstitie
patre & matre, tunc licet mater in
successione æquetur patri, non ta-
men minuetur vsusfructus patris:
quod vtilissimum est in regnis & pro-
uincijs, in quibus bona non commu-
nicantur inter coniuges. Imò etiam
vtile est in nostra Lusitania, quando
ex forma contractus dotalis, recedi-
tur à consuetudine Regni, & manet
sub dispositione iuris comunis, quod
non rarò contingit: facit. d. l. fin. & d.
l. sancimus, iuncta regula. l. commo-
dissimè. ff. de liber. & posthu. l. si cū
dotem. ff. solu. matrim.

Sed vbi filius decederet cum filio
& patre, licet de iure pater adhuc de-
beret habere vsusfructum, per di-
cta iura: tamen hodie apud Hispa-
nos & Lusitanos, contrarium est di-
cendum, quia agimus de filio coniu-
gato qui per matrimonium exit à
potestate, secundum legem Regiam
Tauri. 47. & secundum legem Lusi-
taniæ, vt dicemus in titul. sequen.
Vndè cessat patria potestas, & vsus-
fructus, quia leges regni statim iu-
bent omnia bona filijs coniugatis tra-
di, vt. l. 48. Tauri: atque apud nos li-
bro. 4. titul. 78. dicemus latius in l.
cum oportet. §. cum autem, infr. titu:
i. Nec in hoc pacta vel conuen-
tiones possunt mutare leges regias
quò ad ius publicum patriæ pote-
statis: nec coniuges auferre ius fi-
lijs à lege delatum: argument. l. si
arrogator,

arrogator, ibi, *principali providentia*: ff. de adoptio. facit regula, quod lex dat mo non aufert: tex. & Bal. in auten. homo locū. C. si secun. nup. facit. l. iura sanguinis. ff. de regu. iur.

40 Hanc conclusionem limitat Paul. in. d. l. fin. sup. ad Tertul. ut non procedat quando filius defuncti succedens non esset sub potestate Aui, sed alterius: ut si decedat filia habens aduentitia, in quibus pater habebat vsumfructum: tunc enim filius illius filiae, excludet Auum ab vsumfructu: quod sequitur Cor. ibi, citant. l. 3. §. fin. secundum vnam lectu. infr. titu. i. quae non probat.

Sed haec limitatio mihi non videtur tuta, quia refragatur. d. l. fin. sup. ad Tertul. & d. l. sancimus, sup. titu. i. semper enim militant verba illarū legum, & earum ratio, ut patri viuo non auferatur vsumfructus semel ei acquisitus: militant etiā verba huius. l. indistincte dicentis, ut in diem vitae patris vsumfructus ei maneat: stat etiā ratio iuris, ut effectus acquisitionis consumatae non cesset, licet res veniat ad casum à quo incipere non posset: Bart. in. l. pluribus. §. & si placeat, ad fin. ff. de verb. obli. melius in. l. Titia. §. Imperator, nu. 10. versi. *in contrarium*: ff. de lega. 2. text. in. l. fin. ff. vnde libe. late Tiraq. in suo tracta. de causa: pro hoc stat etiā regula tex. in. l. 3. sup. de vsumfruct.

41 Hanc conclusionem eleganter limitat Paul. in. l. fin. ad fin. per illum tex. sup. de vsumfruct. ut non proce-

dat quando vsumfructus consistebat in persona filij, licet pater haberet commoditatem: tunc enim mortuo filio cessat illa commoditas patris: quod prius scripsit vtiliter Bal. in. l. cum oportet, ad fin. princip. infr. tit. i. versi. & si diceres: quod est notandum ad casus in quibus pater non habet vsumfructum quamuis habeat commoditatem: dicemus in Authen. idem est, infr. tit. i. facit. l. necessario. §. fin. ff. de peric. & commo. rei vend. & Bal. sequitur Hispan. Fernand. Arias. l. 46. nu. 5. ad fin. Anton. l. 48. n. 4. in fine.

42 Nono ampliatur, & infertur ex praecedente ampliatione, ut quamuis filius efficiatur sui iuris ob aliquā qualitatem, non cesset vsumfructus quem pater habebat in maternis & aduentitijs: ut si filius efficiatur Episcopus, Authen. sed episcopalis. C. de episcop. audien. vel Patricius. §. filius fam. Instit. quib. mod. ius patr. potes. fol. quod vltimum hodie nullibi est in vsumfructu: ita inferendo neminem citans, dicit Hispan. Anton. Gomet. l. 48. Tauri, nu. 6. ad fin. Hoc voluisse videtur Palaci. in repeti. Rubr. §. 42. ex. n. 13. cum sequen. licet non omnino explicet: id autem exprimit Palaci. in filio facto Clerico. Et late Hispan. Soares, in. q. maioratus, folio vlti. Faciunt quae tradit Deci. in. c. in praesentia, ex n. 62. de probatio. facit ratio superius adducta ad. l. fina. sup. ad Tertul. nec tunc militat dispositio. l. cum oportet. §. cum autē, infr. titu. i. vbi de hoc latius agetur.

43

Decimò ex eadem conclusione 44
& verbis huius. l. ampliatur hæc ac-
quisitio: licet filiusfam. effectus Cleri-
cus, testetur, (vt potest secundum cõ-
munem sententiam) & cum testamẽ-
to decedat: non tamen potest aliquo
modo disponere de vsufructu, quem
pater habebat ante clericatum filij,
vt colligitur ex Docto. in. l. sacrosan-
ctæ, sup. de Episco. & cleri. & proba-
tur ex litera illius. l. ibi, *in eodem gradu cle-
ricatus viuentes*: & hoc vti receptius &
verius tradit Hispan. Anton. Gome.
d. l. 48. nu. 7. vbi plures refert: & hoc
voluit Hispan. Soarez. d. q. de maiora-
tu, fol. vlti. & ita resoluit Deci. ab eis
non relatus. in. d. c. in præsentia, nu.
64. de probat. & ex Fabro & alijs re-
soluit Couasruu. in. c. quia nos, nu. 2.
de testamen.

Vndè cauendum est à Panor. con-
trarium malè sentiente in. d. c. in præ-
sentia, nu. 56. quod alibi non decide-
rat idem Panor. in. c. constitutus, nu.
7. dein integr. restituit. Magis cauẽ-
dum à Benedic. errante in. c. Raynu-
cius, verbo matrem, nu. 20. repugnat
enim iuris ratio, vt priuilegium filij
clerici, auferat patri vsufructum
quem ante clericatum habebat. Nec
contrarium voluit Paul. Castren. in.
d. l. sacrosanctæ: nec Ias. in. l. filia li-
cèt. C. de collatio. licèt minus benè
eos referre videatur Anton. Gomet.
vbi sup. qui etiam minus diligenter
ibicitat Bart. in nonnullis locis ad
hanc conclusionẽ: sic pro contraria a-
liquos malè citat Benedic. d. loco.

Hinc infertur vndecima amplia-
tio, vt si statutũ permittat filiumfa-
testari, intelligatur sine præiudicio
vsufructus, quem pater habet in ad-
uentitijs, secundum Bal. in. l. si quæ-
ramus, in finalib. verbis. ff. de testam.
tradit Angel. Areti. in tracta. de te-
sta. fol. 2. col. 4. & latè Anton. Gome.
l. 6. Tauri, nu. 13. quorũ sententia pro-
batur ex doctrina. l. si quando. C. de
inoffi. testam.

45

Duodecimò ampliatur & ita in-
fertur ex proximè dictis, vt pater nõ
amittat vsufructum quẽ habebat,
licèt filius efficiatur monachus, & ex
religione cesset patria potestas: quia
adhuc militant verba huius. l. & iu-
rium quæ sup. adduximus, & mili-
tat regula. d. l. 3. sup. de vsufu. tradit
Palaci. in rubr. d. §. 42. in fine: & re-
ceptum est, vt tradit Deci. in. d. c. in
præsentia nu. 62. & ex Salyce. & An-
ton. tradit Soarez. d. q. maiorat. col.
penult. Nec enim patitur iuris ratio,
vt factum filij, licèt laudabilè, auferat
patri ius suum: secundum regulam. l.
id quod nostrum. ff. de regu. iur. facit
text. notabil. in. l. impuberi. 41. ff. de
admin. tuto. ibi, *nam ad alienam iniuriam
priuilegium militum prorogare non oportet*:
quem tex. aliàs notabat Polit de vul-
ga. nu. 89. Volunt autem Doctor. in
his locis & alijs citandis in sequen-
ampliatione, vt ingressus religionis
tollat patriam potestatem: & Bald.
in. l. patre furioso. ff. de ijs qui sunt
sui. notat glo. l. si ex causa. 10. §. Papi-
nianus. ff. de minorib. notabilis & re-
cepta

46

cepta, vt per Ias. in l. 2. num. 22. ff. de vulgar. Areti. in l. is potest, col. 4. ad fin. ff. de acquir. hæredi. Boeri. decisio. 121. ad fin. vltra quos id pulchrè declarat Bal. in l. 2. C. de liber. exhib. sed contra illam glo. & communem quòd religionis ingressus tam patris quàm filij, nō tollat patriam potestate contendit Mathes. de succss. ab intes. in princi. nu. 7.

A7 Decimo tertio ampliatur hæc acquisitio, inferturque ex prædictis ad quæstionem in qua scribentes mirè variant, quando pater ingreditur religionem: glo. enim in Authen. idem est, inf. titu. 1. indistinctè inquit vsum fructum manere, scilicet penes mona-

sterium viuente patre: & in omni usufructuario ingrediente religionem idem dixit glos. ad fin. in Authen. ingressi. C. de sacrosanc. eccles. hancq; opinionem sequuntur quàm plures vt infra.

Contrarium tamen prorsus voluit antiquus Doctor. Martin. Sil. quem refert Cin. in dictis Authen. asserens quòd totus usufructus redit ad proprietatem, & sic manet in solidum penes filium: & hanc opinionem sequitur Salic. in d. Authen. ingressi, nu. 10. ad fin. & in d. Authen. idem est: vbi subdit ita tenere communiter Docto. & hanc videtur sequi Ias. in d. Authen. ingressi, n. 48. Et nouissimè eam probat Riminald. §. 1. nu. 128. Instit. per quas person.

& Couas ruu. in. c. 2. nu. 8. de testam. vbi cum Salice. eam dicit commu-

nem, cui addit nouum fundamentū ex materia. c. cū scimus, de regul. & refert Hippol. singul. 668. vbi hanc sequitur.

Tertiam opinionem eamq; mediam vult Bar. in d. Authen. idē est, & ibi Ange. vt dimidia maneat penes monasterium, altera ad filiū spectet: sicut quando pater eum emancipat, iuxtà d. l. cum oportet. §. cū autem, & ita Panor. in d. c. in præsentia, nu. 57. & in d. c. cum simus de regul. Et cū Bart. trāsit Hispan. Arias. l. 46. col. 2. & Siluest. in summa, verbo religio. 6. & nouissimus Riminaldus sibi contrarius in §. 2. nu. 19. insti. per quas perso. Aduerto quòd Cin. in d. Authen. idem est, remittit se ad ea quæ dixerat in Authen. ingressi: & idem facit Alberi. & ambo in d. Authen. ingressi, sequuntur glos. ibi, vt patet ex Cin. nu. 12. ex Alberi. nu. 22. cū sequen. & sic male citantur contra glos. à Ias. ibi, à Couas ruu. d. c. à Riminald. loco: à quibus in hac allegatione cauendum est.

Sic etiam Hispan. Anton. Gome. l. Tauri. 48. n. 8. ad fin. non benecitat Salice. & Martin. Sil. Alberi. Ias. ad prædictam opinionem Bar. diuidentis vsum fructum iuter filium & monasterium: cū hi Doctores longè aliud scripserint, vt fidelius retuli: labitur etiam Hippol. d. singul. confundens allegationem Bar. & aliorum.

Hanc quæstionem tangit sed non resoluit Boerius decisio. 197. in fin. Ego curiosius aduertēdo dico quòd

opinio gl. receptior est: quia eam probant Cin. Alberi. in. d. Authen. ingressi, & ibi expressim Bar. n. 42. & nu. 49. & Rosellus nu. 18. & ita Bal. Paul. Rapha. Corn. in. d. Authen. idem est: & Guido Pap. decisio. 477. n. 4. & expressius decisio. 595. vbi dicit ita fuisse iudicatum. Et idem tenuit Specul. quem Guido & alij referunt: & ita Deci. in. d. c. in præsentia, n. 66. vbi etiam citat Imol. in. l. cum filio. ff. de lega. 1. & ita Cæpol. consil. 22. nu. 4. colligitur ex Innocé. in. d. c. in præsentia, & alijs quos citat Soci. consil. 10. n. 20. lib. 1. vbi hanc dicit communem sententiam: & eandem probat Alex. consil. 139. n. 5. libr. 2. vbi eam videtur dicere communem, nec aliqué contra citat: & hanc sequitur Hispa. Anton. Gome. d. l. 48. n. 8. ad fin. hanc dicit communem Crot. in. l. Gallus. §. & quid si tantum, nu. 30.

50 Probatur hæc opinio glo. ex regula huius. l. & ex iuribus sup. citatis: pater enim licet monachus, naturaliter viuit, & sic durat vsusfructus, monasterio autem, quatenus capax est, omnia deferuntur quæ monachus habebat. d. Authen. ingressi. Nec obstat argum. Marti. Sil. relatum à Cino & Alberi. in. d. Authen. idem est, dum arguit à cessante ratione, quod vsusfructus datur patri ob custodiam & administrationem, quæ cessat in monacho. Respondeo enim quod non cessat in monasterio habente ministros & officiales qui sua gubernant, vt docet experientia: & forsan dili-

gentius sua tuentur quàm laici, vt a libi dicit Pratic. Papiens. seu Ferrariens. Nec obstat argum. quod pugnat Couas ruu. ex materia. c. cum simus, de regul. quia non est tutum, vt patre ingresso religionem, statim legitima debeatur filio, quod alibi examinamus: nec si esset verum, valebat consequentia ad vsusfructum de quo agemus.

51 Non obstat etiam argumentatio Bart. ex. d. §. cum autem. l. cum oportet, ommissa enim friuola responsione Bald. & aliorum, dico quod in. d. §. agitur de emâcipatione facta patris, immediate id agétis: sed pater ingrediens religionem longè aliud intendit, licet igitur accessorie resultet filium exire à patria potestate, non potest dici emancipatio ex facto voluntario patris, quod non dirigebatur ad talem effectum, secundum regulam. l. si quis nec causam. ff. si cert. petat. & quod probat tex. & Bar. ibi, in. l. focium qui in eo. 16. §. 1. ff. pro focio, cum alijs quæ omitto. Ex his ergo resoluo opinionem glos. verriorem esse & magis communem, quicquid contra dixerint Salice. & reliqui sup. relati.

52 Ampliatur. 14. hæc acquisitio ex resolutione Ias. consil. 198, lib. 2. vbi concludit, quod si ex statuto acquiritur viro quicquid vxori obuenerit vel defertur constante matrimonio: idem erit in viro filiofam. vt sibi proprietas, patri vsusfructus quærat, interpretando statutum secundum

ius commune, quod sequitur Boeri. decisio. 199. in fine: sed non seruit in ijs prouincijs, in quibus lege vel cōsuetudine filius per nuptias exit à potestate patris.

53 Ampliatur. 15. vt ultra acquisitionem possit pater, ratione patriæ potestatis, compellere filium ne uiuat extra domum & familiam patris, secundum Angel. consil. 85. nu. 3. quæ corruptè sequitur Boeri. decisio. 195 n. 5. vbi non recte citat numerū consilij: & ita asserit Bal. Nouel. de dote. 7. part. priuileg. 34. nu. 5. versic. & sicut: vbi concludit ita teneri filium simul cum patre habitare, sicut vxor cum viro: citat Bal. in Authen. ex testamento. C. de collatio. vbi hoc non inuenio.

Ego aduerto quòd Doct. omnes hoc tradunt, quando agitur de retinenda dote aduentitia filij cōiugati, de iure enim debebat esse penes patrem, & pater debebat alere ex ea filiū & nurū, & fructus dotis percipere: vt resoluunt communiter doctores. secundum Crotum, in. 2. repeti. l. si constāte, nu. 117. in fine: Ang. Imo. Paul. in l. si cum dotē. §. transgrediamur, vbi Alex. nu. 9. ita resoluit. Ita etiam loquuntur Doct. citati à Nouel. & Boer.

54 Similiter hoc procedit quando filius vellet alimenta à patre, debet enim cum eo habitare, nec aliās pater tenetur eum alere extra domum. facit glo. c. significasti, de diuor. communis, vt tradit Palac. in rubri. §. 64. nu. 3 & nu. 10. Et idem econuersò

si parens velit alimenta à filio: nec etiam pater posset filium è domo eijcere, licet ei extra domum alimenta præstare vellet, secundum Barto. & Doctores. communiter: vt resoluunt Paul. & Ias. nu. 6. in. l. quidam cum filium. ff. de verbo. obliga. per text. ibi post princip. in illis verbis: *domo eum propulerit.* Ex quibus cauendum à generalibus verbis Bart. in tracta. de aliment. num. 25. sed hæc limitantur, nisi ex iusta causa, puta ob sœuitiam vel malos mores, quia tunc potest filius vel pater alendus recedere à domo alere debentis, secundum Bart. Paul. Imol. Alex. Boeri. & Nouel. & alios vbi sup. & Ias. in. l. 1. num. 1. cum sequen. C. de legat.

55 Sed non placet quod indistinctè asserunt Nouel. & Boeri. dum dicunt quòd filius præcisè teneatur habitare cum patre, sicut vxor cum viro. immò crediderim quòd si filius nolit à patre alimenta, velitque quærere honestum vitæ genus, non possit impediri à patre qui filij opera non egeret: cōtrarium enim esset, hominem liberum seruilis conditionis reddere, contra. l. 2. ff. si quis à paren. fuer. manu. Quod iuuatur, quia videmus filiumfam. ex promissione regulariter sine patre obligari. l. filiusfam. 2. ff. de action. & oblig. l. tam ex contractibus. ff. de iudic. Videmus præterea filiumfam. inuito etiam patre eo que ad expensas obligato, posse dare operam literis, glos. recepta. l. sed Iulianus. §. proinde. ff. ad Macedon. Bald.

in.l. Macedoniani. C. ad Macedon.
Felin. in. c. 2. de magist. Nouel. de do
te. 6. part. priuileg. 46. in princip. no-
tanter Rebufus de priui. Schol. priui.
53. Sic temperarem illam vendicatio-
nem quæ iure datur patri pro filijs
in potestate. l. 1. §. per hanc. ff. de rei
vendica. de qua latè egimus sup in. 2.
parte Rubr. Filio enim in hoc datur
voluntas & libertas, vt probat. l. fina.
ff. de liber. exhibend. quod in supradi-
ctis terminis vtile esset in filio qui vel-
let Africam vel Indiam petere, ne à
patre absque causa retrahi possit: fa-
cit tex. in. c. cum simus, de regul. ibi
liberum sibi, quæ notat plat. in. l. ne diu-
tius. C. de agric. & cés. speciale enim
est causa correctionis vt pater eum
possit certo loco retinere: Bart. in. l.
ex facto, in fine. ff. de hære. inst. Feli.
in. c. cum contingat, ad finem de for.
comp. Alcia. reg. 1. præsump. 3.

56 Ampliatur. 16. hæc. l. & omnia iu-
ra loquentia de acquisitione quæ fit
patri, vt procedant etiam si ob sæui-
ciam vel nequitiam patris filius de-
gat extra eius domum: durat enim
adhuc effectus patriæ potestatis, vt
habet tex. notab. qui ad hoc expendi
non solet, in. l. 3. §. penul. incip. etiam.
ff. de liber. exhib. ibi, *obtinuit mater ob ne-
quitiam patris, vt sine diminutione patriæ po-
testatis, apud eam filius moraretur: quem tex.
ad aliud commendat Ange. Areti. in
§. summa, ad fin. Institu. de interd. pō-
deranda sunt illa verba sine diminutione
patriæ potestatis: significant enim, quod
nec pater excusabitur ab ijs ad quæ*

aliâsteneretur: nec amittit id quod ha-
bet ratione patriæ potestatis. Facit
quod alibi dicit Iustinian. in Authen.
de incest. nupt. §. 1. versic. si verò, ibi,
licet impius & legum contemptor pater est.

57 Sed hoc intelligi debet quando
solum agitur contra patrem vt fi-
lius apud eum non moretur: secus si
tanta sit patris nequitia, vt etiam co-
gatur filium emancipare, quod fieri
potest, per. l. fina. ff. si quis à paren.
fuer. manu. sic in. l. si lenones. C. de
Episc. audien. in. l. fin. C. de specta.
lib. 11. declaratur etiam vt aliquando
ex maxima patris culpa, filij ipso iure
liberentur à patria potestate. l. 2. C.
de infant. expo. Limitatur etiam,
nisi pater iniquè negauerit filio ali-
menta, quia amittit hos effectus pa-
triæ potestatis, glos. l. penult. verbo
pœna, ad fin. C. de patr. potest. quæ
extollit Panorm. in. c. fin. nu. 5. de cō-
uers. infidel. Brunus de statutis exclu-
dent. fœmi. arti. 1. num. 26. facit. l. 1. §.
sed scimus. C. de lati. liber. toll. versi.
quem enim, ibi, *quem à domo repulit, mane-
at ab eo, eiusque substantia, penitus segregatus:*
& vulgaris. l. necare videtur. ff. de li-
ber. agnoscen.

Limitatur etiam ille tex. & minui-
tur ius patriæ potestatis eo casu in fi-
lio coniugato habente dotem, vt pa-
tri auferatur & priuetur eius fructi-
bus, filioq; tradatur pro oneribus ma-
trimonij extra domum patris, vt re-
soluunt Doctor. communiter, in. l.
si cum dotem. §. transgrediamur,
vbi Alex. num. 9. ff. solu. matrimon.

Paul.

Paul. in. l. 2. ad fi. C. famil. ercisc. Boeri. d. decis. 195. Crot. in. l. frater à fratre, nu. 56. Nouell. de dote. 7. part. priuileg. 34.

58 Declaratur etiam ille tex. vt quod ibi dicit de filio erga patrem, non procedat inter coniuges: quia si vxor ob culpam viri ab eo separetur, vel eius cohabitationem vitauerit, nihil ei acquirit nec communicat. Bal. in. l. si vxor, num. 6. in fin. C. de conditio. iusfert. idem Bald. in. l. non sine. C. de bon. quæ libe. & Palac. in rubri. §. 64. nu. 11. Deci. l. 1. num. 10. C. vnde vir. & vx. tradit Couas. ruu. de sponsal. 2. par. cap. 7. §. 1. nu. 6. Nec mirum si maioris potentia sit causa naturalis inter patrem & filium, quã causa coniugum, secundum Panor. in. c. literas, num. 27. de restitu. spolia. facit text. qui notari non solet, in l. non vt à patre. 8. ff. de captiu.

59 Ampliatur. 17. hæc lex & similes, dum loquuntur de acquisitione & patria potestate, vt procedant non solum in liberis procreatis ex iustis nuptijs: sed etiam in ijs qui illegitime nati, postea legitimantur: Hi enim incidunt in potestatem, & efficiuntur legitimi, text. in. §. fin. Institut. de nupti. facit text. in. l. sed si hac §. 2. ibi, *Princeps ingenuum fecit*. ff. de in ius vocan. facit text. in. l. quæris, & fin. ff. de nata. restitu. ibi: *omnem ingenuitatis statum*: & ibi, *perinde habetur*: tradunt latè Bart. & Ias. ex num. 227. in. l. si is qui pro emptore, & ibi nouiores: tradit Deci. in. l. liberos. C. de colla. &

consil. 155. Tiraq. in. l. si vnquam, verbo, suscepit liberos, ex nu. 63. Quibus omuibus addo text. non solum notari, in. l. si senatori, ibi, *iustã vxorem*. ff. de ritu nupt.

60 Ampliatur. 18. hæc lex & similes, etiam si pater furiosus extet, vel mentecaptus, ad huc enim durat patria potestas, & effectus acquisitionis: vt est text. apertus in. l. patre furioso, in fin. ff. de his qui sunt sui vel ali. iur. vbi ponitur regula secundum omnes eã limitantes specialiter per. l. cum hæres. ff. de acqu. hære. & ideò cauendum est à Chas. qui regulam in contrarium citat, in consuetu. Burg. rubr. 6. §. 5. fol. 219. col. 1. num. 3. in quo etiam grauiter errat Boe. in consue. Bitur. tit. 1. §. 3. post princip. vbi facit regulam, vt filius nihil patri acquirat furioso. & malè citat iura & docto.

61 Sed hæc ampliatio restringitur communiter à scribentibus, per tex. in. d. l. cum hæres. 51. ff. de acqu. hæred. cuius sunt verba: *Cum hæres institutus erat filius, & habebat patrem furiosum in cuius erat potestate: interponere se suam beneuolentiam diu pius rescripsit: vt si filius fam. adierit, perinde habeatur ac si pater fam. adisset: permisit itaq; ei & seruos hereditatis manumittere*. Ex quo tex. Bart. ibi, & in. l. placet, vlti. oppos. eod. titul. concludit esse speciale in hæreditate delata filio furiosi, vt filius fam. ipse adire possit, & sibi non patri acquirat. Idem vult Bart. in. d. l. cum hæres, & ibi Paul. Castren. dicens rationem specialitatis esse, quia in hæreditate datur lucrũ & damnum ob onera hæreditaria: &

ita prius Alberi. ibi, & in dict. l. patre furioso, in fin. Et idem probant Angel. in. d. l. cum hæres, & Imol. & Ro. ibi, & Areti. dicentes text. singularem: idem Areti. in. l. cum ex filio, in fin. ff. de vulg. & Ias. dicēs illum text. solennem, in. l. qui in aliena. §. interdum, nu. 13. ff. de acqui. hæred. Idem nūde videtur sequi Mantua, libr. 3. locorum, cap. 51. & hoc probat per illum tex. Aimon. Crauet. in. l. cum filio. 2. par. num. 13. ff. de legat. 1. Et sic patet hanc esse communem sententiam: in hoc autem variauit glos. in. d. l. cum hæres: vbi Roma. & Areti. referunt Petrum de Bexucio, qui à communi opinione recessit. Et mirum est Aret. Ias. & nouiores non aduertisse, quòd subtilis Cuman. in. dict. l. cum hæres, ad fin. contrarium magis probare videtur, dicens se non videre cur filiusfam. non acquirat patri furioso, etiam in casu illius. l. Et eo tacito, idem vno verbo dicit variando, Soci. in. l. cum filio, num. 14: versic. vel fortè melius. ff. de legat. 1. quod ego nouè multipliciter probabo.

62 Sed contra hanc communem, adducunt glos. & Doctor. text. in. l. Antistius. 62. §. fin. ff. de acqui. hæred. & ita habent ferè omnes libri antiqui: hodie autem legitur ad exemplar Florentinum. l. 63. incipit furiosus, & sunt verba: *furiosus acquirere sibi commodum hereditatis ex testamento non potest: nisi necessarius patri aut domino hæres existat: per alium autem acquiri ei potest, veluti per seruum,*

vel eum quem in potestate habet. Bart. post antiquos respondet, tam in. d. l. cum hæres, quàm in. l. Antistius: quòd est differentia an filius adeat sponte & tunc sibi acquirat, atque ita procedat. d. l. cum hæres: aut iussu curatoris patris furiosi, & tunc patri acquirat, & ita procedat. d. l. Antistius. Quod etiam resoluunt Alberi. Bald. Imo. Paul. & alij communiter ibi: & Alberi. in. d. l. patre furioso, in fin. & Crauet. d. loco: subdit Paul. in. d. l. cum hæres, nu. 2. quòd si postea pater redierit ad sanam mentem, & ratam habuerit aditionem filij, acquiratur sibi hæreditas.

63 Ego non viso Cumano nec Socino (qui nihil adducunt) contra communem tenendum putabam, atque ita teneo: primò per text. in. d. l. patre furioso: dum indistinctè infert, quòd cum duret patria potestas in patre furioso, durabit etiam effectus acquisitionis. Et ratio illationis. I. C. ita militat in hæreditatibus sicut in alijs acquisitionibus, maximè hodie stante remedio inuentarij. l. fin. C. de iur. deliber. ideoque text. in. d. l. patre, nō admittit restrictionem Docto. quod magis astringit, attenda regula. l. de prætio. ff. de publica. l. 1. §. & generaliter. ff. de lega. præstā. Secūdo cōtra commnē facit tex. in. l. penulti. ff. de curat. furio. vbi si pater prodigus sit, curatoremque habeat, adhuc in hæreditate filius in potestate ei acquirat: ideoque oportet emancipari filium ne ei acquirat. Igitur idem dicendum

dū in patre furioso, maiori ratiōe, q̄
 m̄ itius agendū erat cū patre habēte
 curatorem ex casu & fato infælici,
 quā ex culpa & prodigalitate: se-
 cū dū glo. d. l. Antistius, quam Bal.
 ibi dicit auream: facit. l. diuus, ff. de of-
 fic. præsid. & facit. l. i. ff. de cura. fu-
 rio. ibi, *ad exemplum*: Tertio contra com-
 munem stat text. in. d. l. Antistius. §.
 fin. seu in. l. furiosus, secundū aliam
 literam quam superius retuli: apertē
 enim inquit tex. patri furioso acqui-
 ri hæreditatem per filium quem in
 potestate habet: nec ibi fit mentio de
 curatore iubente, ideoq̄; talis diuina-
 tio admittenda non est: immō si cū
 iudicio attendatur, cōstabit, nullo co-
 lore sustineri posse illam communē
 resolutionem & differentiam inter
 illa duo iura. Si enim filius non patri
 furioso, sed sibi poterat acquirere, id
 non erat mutandum ex eo quōd pa-
 ter haberet curatorem: nec faciebat
 ad rem curator patris, cūm Bart. &
 Doct̄or. dicebant, quōd filius per se
 poterat adire, nec erat iuridicum hęc
 acquisitionem tam incertam redde-
 re, maximē quōd filius regulariter est
 ipse curator parentis furiosi vel pro-
 digi. l. i. in fi. & l. 4. ff. de curat. furio.
 Nec obstat alia solutio Areti. in. d. l.
 cūm hæres, distinguētis an hæredi-
 tas deferatur ipsi filio, & tunc proce-
 dat ea lex. aut deferatur patri, & tūc
 p̄cedat. l. Antistius. Replicatur enim
 q̄ Bar. & Doct̄o. communiter cōtra
 sentiūt, intelligentes. l. Antistius, quo
 cūq̄; modo hæreditas filio deferatur:

item. d. l. Antistius, generaliter loqui-
 tur, & planē compræhendit casum
 quo filius esset institutus, & ei princi-
 paliter delata hæreditas: quia conclu-
 dit tex. vt patri furioso acqratur, quē
 admodum aliās de iure acquiri ei so-
 let. Et cōtra Areti. facit in hoc quod
 ad illum tex. tradit Ias. alios referens
 in. l. ex facto, nu. 36. ff. de vulga. & ma-
 nifestē contra Areti. facit ille text. in
 exemplo serui, quo ostenditur ipsum
 filium vel seruum fuisse institutum.
 65 Quarto contra cōmunem vrget lite-
 ra. d. l. cūm hæres, ibi, *permisitq̄; ei seruos
 hæreditatis manumittere*. si enim filius om-
 nino sibi acquireret hæreditatem ob-
 furorem patris, fieretq̄e dominus, vt
 Doct̄. dicunt, non congruebat verbū
 illud, *permisit*: quia dominus non ege-
 bat permissione, nec oportebat expri-
 mi specialiter illum casum manumif-
 sionis: immō posset decipere ea spe-
 cificatio, cū manumissio facilius esset
 admittenda, & sic expressio deberet
 fieri de alijs minus fauorabilibus: itē si
 filius ibi esset dominus satis fuisset id
 significare, vt ōnia sibi licere cōstaret
 ineptūq̄; foret vnū specialiter expri-
 mere, iuxta. l. in re mādada. C. mādada.
 Quinto contra cōmunē facit, quod
 superius tradidimus, secundū iura
 & Doct̄o. acquisitionem legalem fie-
 ri ignorantī & absentī: nec exigere
 acceptationē. Cū igitur hęc acqui-
 sitio sit legalis, vt. d. l. placet, cum si-
 milibus: negari non debet patri furio-
 so, qui absentī & ignorantī æquipa-
 ratur. l. 2. §. furiosus. ff. de iur. codic.

presupposito quòd hîc nō requiritur iustus sed tantū agimus de cōmodo acquisitionis ex aditione: stringit magis argumentum, quia vbi nō requiritur consensus, & ignorāti acquiri potest, ibi furioso acquiritur. l. si à furioso. 23. ff. de action. & obliga.

66 Sexto, contra cōmunē stat tex. in. l. si. §. quæri potest. ff. quis ordo in bono. poss. serue. vbi tex. apertè dicit, q̄ patre furente, nihil potest filius obtinere ex bonorum possessione, ideoq̄; eum non agnoscentem excusat: nec aliquid valet responsio Areti. in. d. l. cūm hæres ad si. dicētis quòd est differentia inter hæreditatē & bonorū possessionē, quia cū patria potestas sit de iure Ciuili, secundūm quod patri erat acquirendū, non potuit Prætor in bonorum possessionē tollere acquisitionem patri. Aliud agens Curti in l. i. n. 14. C. qui admit. reijcit hoc dictum Areti. ego aduerto ingenium Areti. in hoc cōtra se loqui: nā si qua esset differentia inter Prætorē & ius ciuile, ea magis deberet prodesse filio, vt facilius sibi acquireret cōmodū bono. poss. quàm hæreditatis, cū Prætor minus curet patriam potestātē, & filijs magis faueat, vt in. §. emancipatos, Institu. de exhæred. liber. & §. emancipati, Instit. de hæredi. quæ ab intel. defer. Itē fallitur Areti. quia cū ipse & Doct. cōmuniter asserūt de iure ciuili eo casu filiū non acquirere patri, per. d. l. cūm hæres: igitur Prætor planè idē dicere potuit, immò debuit, quia nō poterat tollere ius filio à lege con-

cessum. §. quos autem, Institu. de bono. poss. Et regulariter hæreditas & bonorū possessio, seu hæres & bonorū possessor æquiparatur. l. 2. ff. de bono. poss. & in hac materia. l. si. §. 2. C. de cura. furio. ibi, *hæreditatem vel bonorum possess.*

67 Ex quibus iuribus & rationibus necessario tenenda videtur hæc opinio contra cōmunem, nec obstabit text. in. d. l. cūm hæres, quia specialiter exprimit casum manumissionis, cui sæpissime iura fauent, & potest intelligi quòd manumittebat seruum patris ob iustam causam: magisq̄; arguitur inde, quòd in alijs rebus nihil poterat filius disponere: nec erat mirum, vt cūm filius hæreditatē acquireret, & patre furente bona administraret, permitteretur ei seruum manumittere, licet alijs curatoribus non permittatur, vt in patre legitimo administratore dicunt Doct. vt videbitur in. 3. parte huius. l.

Nec obstat verbum. d. l. cūm hæres, ibi, *perinde ac si pater fa. adiiisset.* id enim est quò ad facultatē adeundi, sed non cōcludit ad tollēdū cōmodum patri, post hæreditatem aditā: vt aliquādo Bar. in alijs articulis cōsiderabat, in. l. is qui hæres. §. si. ff. de acquir. hæred. Notabilis autem est. d. l. Antistius. §. si. dum habet, q̄ potest quis per aliū acquirere, quod per se nō posset: extollit ad hoc Ias. in. l. ex facto. n. 36. ff. de vulga. Ias. in. l. 3. ad fin. C. qui admit. Sic aliās inquit tex. in. l. Aristo, in si. ff. quæ res pign. oblig. poss. latè Ias. in.

l. si emancipati, ex n. 5. C. de collatio.
Felin. in. c. 1. de præscrip.

De hæreditate autè delata furioso
quid agendū? habetur in. l. si. §. tali ita
q; . C. de cura. furio. per Alex. in. l. cū
hæres. 1. ff. ad Trebel. Aret. in. d. l. An
tistius §. si. gl. & Docto. in. l. 3. C. qui
admit. text. & Docto. in. l. sancimus.
C. ad Trebel.

68 Ampliatur. 19. hæc lex per. l. 2. inf.
eod. vbi dispositio huius. l. loquentis
de bonis maternis, extenditur ad bo-
na auita: vt idem iuris sit, quādo bo-
na procedunt ab auo vel auia mater-
nis, sicut quādo à matre: & illa. l. non
fuit superflua, immò erat necessaria
secundū Bal. Salice. Fulg. Pau. Corn.
ibi, & Corn. in. l. 3. infr. eod. n. 4. qui
resoluūt, q; ante illā. l. non permitte-
retur extensio in hac materia, de bo-
nis maternis ad auita: Idē tradit vt re-
ceptū Mantua, lib. 1. locor. cap. 18. ita
Curti. iunior consil. 35. n. 3. licet solus
Corn. in. l. cū oportet, ante. n. 1. infr.
tit. 1. cōtra dicat: & ratio est secundū
Bald. & alios ibi, quia hæc leges nouū
ius inducebāt corrigēdo ius antiquū,
quod in totū applicabat bona illa pa-
tri, & sic erat ius correctoriū cū præ-
iudicio patris: ideò nec ab idētitate ra-
tionis valeret argumentum faciunt
tradita in Authen. quas actiones. C.
de sacrosan. eccles. vbi Bar. n. 9. ita re-
soluit, & ibi latè Ias. ex. n. 21. vbi hanc
dicit cōmunem resolutionē, & non
nulla cū iudicio cumulat: ita etiā reso-
luit Deci. in. c. trās lato in. 1. lectu. n. 9.
de constitu. latissimè Gamara, in tra

cta. extensionū, ex. n. 135. cū multis se-
qnēt. & Alcia. lib. 2. de verb. signi.

Ex. d. l. 2. colligo euidentis argumē-
tū pro cōmuni sentētia, q; hæc lex
nouū ius induxerit: quia alias frustra-
toriū erat extendere eā ad bona auita,
quod Polit. & Alcia. non aduerterūt
vt dixi sup. latissimè.

69 Ex his iuribus & cōmuni sentētia
distingūte inter donata à matre, &
donata ab Auo vel Auia, & inter suc-
cessionē filiorū & nepotum, posset
inferri ad articulū vtilissimum & in
multis difficilem: an appellatione fi-
liorum veniant nepotes? Nam secun-
dū cōmunē resolutionē vides q; hæc
l. loquens de filijs, nō extēdebatur ad
nepotes, ob rationem proximè tradi-
tā, quod addendum est scriptis Bar.
& Alcia. in. l. liberorum. ff. de verb. si-
gnifi. Sic vltra casus ab Alcia. ibi no-
tatos, addi potest alius ex Rom. cōsil.
438. ad fin. de cōmissiōe eligēdi ex fi-
lijs, vt nō extēdatur ad nepotes, per. l.
cū pater. §. hæreditatē. 1. in fi. ibi, de alijs
eligendi potestas nō fuit. ff. de lega. 2. vbi Al-
ber. nō relatus ita intelligit: & Socin.
in. l. Gallus. §. instituēs, ad finē. ff. de li-
ber. & posthu. sensit gl. vlti. l. vnic. C.
de ijs qui ante aper. quod posset cōtro-
uerti ex traditiōibus Doct. in locis p-
ximè citādis. Tamē ex illa declaratio-
ne Alber. Roma. Soci. infertur ad le-
gē Lusitanorū lib. 4. tit. 62. §. 3. dū in
emphyteusi semper præfert filiū vel
filiam nepotibus: exclusa etiam re-
præsentatione filij maioris defun-
cti viuo patre, contra Corne. con-
fil.

fil. 24. col. fin. versi. tamen his, libr. 2. contra plures, vt per Tiraq. de primoge. q. 40. Couas ruu. in quæstio. pract. folio vlti. col. 1.

De quo articulo plura adduci possent ex Bar. & Alcia. in. d. l. liberorū, Alcia. in. l. iusta interpretatone, eod. titu. ex Ias. in. d. §. instituens, vbi pro & contra multa adducit: & Alex. cōsil. 5. lib. 3. idem Alex. consil. 37. lib. 6. & ibi Molin. Deci. consil. 1. & consil. 95. nu. 5. & alibi sæpè Docto. vt colligitur ex nouissimè congestis à Co-

71 zadin. consil. 4. Quod tamen diximus ex Roma. Alberi. ad. d. §. hæreditatem, intelligi debet stantibus filijs, alias posset eligi nepos: ex Soci. in. d. §. instituens, ad fin. & ex Decio. d. cōsil. 1. ad fin. quem sequitur Alcia. in. d. l. iusta, nu. 3. & in. d. l. liberorum, n. 28. Et ita disponit lex Regia Lusitanorū lib. 4. tit. 63. §. antepenul. quod æquius est quàm id quod colligitur ex Alex. in. l. sed si hac. §. liberos, col. 1. versic. vbi similiter. ff. de in ius vocan. vbi indistinctè dicebat nepotes excludi, secundū aliquos ibi citatos.

72 Ex. d. l. 2. & recepta declaratione, quæ habet, vt diximus, necessariam fuisse extensionem. d. l. infertur ad. l. filium. 16. ff. ad Macedonia. quæ decidit, senatusconsultum illud loquēs de filijs, intelligi etiam de nepotibus: in quo alias dixit Gome. in. princ. Institu. de actionib. nu. 47. quòd nisi. l. ita exprimeret, non posset id admitti ex iuris regulis: possetq; Gome. vr-

genter probare quod dicit, ex hac. l. 1. & 2. iuncta communi resolutione.

Sed non aduertit contrarium dixisse Doctor. qui pro ratione illius. l. adducunt regulam. d. l. iusta interpretatone. ff. de verb. signi. vt tradit Ias. in. l. si constante, nu. 82. ff. solu. matri. prius Alex. in. l. 1. nu. 24. ff. de iurisd. omni. iud. Felin. in. c. 2. col. 1. de offic. iudi. Sed illud simpliciter non esset verum, quia sine causa non fieret talis extensio: vndè melius resoluit Deci. in. d. l. 1. n. 27. ff. de iurisd. omni. iud. quòd in. d. l. filium, extensio fit de filio ad nepotem, quia militabat ratio senatusconsulti: & ita Ias. in. l. 1. §. hoc autem, in. 2. lectu. nu. 9. ff. ad Trebel. Gozadin. consil. 103. n. 17. & consil. 35. n. 14. vers. ad sextam: & ante eos Alex. in. l. si prius, nu. 27. ff. de nou. oper. nunti. & in. l. si finita. §. si de vectigalibus, col. 3. post princ. ff. de dam. infec. Aliter intellexit Bald. in. l. penul. C. eod. quem refert & sequitur Pau. in. d. l. filium: vt ibi veniat nepos, quia senatusconsult. loquebatur de filiofam. & nepos in potestate censetur filiusfam. ob nomen famil. licet non ob nomen filij, quod in effectu comprobatur intellectu Decij. Et sic ex his Doctorib. & ex Bart. in. l. liberorum, num. 6. ff. de verb. sign. colligitur, quòd. d. l. filium, procedit ex regulis & rationibus iuris, vt ita veniret iudicandum, licet illa lex scripta non fuisset: contra Gomet. horum immemorè. Quod confirmo, quia illo casu est magna

magna culpa mutuantis, filio vel nepoti alterius: vt in. l. 1. ff. eodem, & ideò tunc casus non expressus censetur tacitè decifus à lege, concurrente eadem ratione: argum. text. in. l. libertum, versicu. *cum ideo*: ff. de ritu nupti. text. celebris in. l. his solis, ad fin. C. de reuoc. dona. ibi, *satis tacitè cautum putamus*: quem extollit. Ias. in. l. fina. num. 4. ff. de in ius voc. Felin. in. c. aduersario, col. 1. de exceptio. & alibi sæpe Doctor. Aduerto etiam quòd in. d. l. filium, licèt materia sit exorbitans (vt Doctor. dicunt) est tamen iusta decifio & vt ilis Reipub. vndè potuit iustè admitti ea extensio, quod multis comprobare possem ex traditis sup. in Rubr. ad. l. 2. C. de patri. qui fili. & ex Bart. in. d. l. si constante, num. 42. ff. solu. matri. à quo tamen cauendum est in eo quod scribit ibi circa. d. l. 2. attentis quæ ad eam dixi.

73 In eadem. l. 2. infr. eodem, sunt expendenda cum solo Alberi. verba text. ibi, *vel intestati successione contulerint* quibus probatur quòd decedens ab intestato, videtur vocare legitimos hæredes, eisque conferre bona sua: quod probat text. in. l. conficiuntur. ff. de iur. codicil. ibi. *quoniam creditur paterfam. sponte sua his relinquere legitimam hæreditatem*: quod solet restringi per glo. l. non iustam C. ad Trebel. quam dicit mirabilem Ias. in Authen. ex causa, col. fin. C. de libe. præteri. extollit Paul. in. l. licèt Imperator, & ibi Ias. n. 40. ff. de lega. 1. Sed non est tutum

indistinctè quod glos. voluit, vt per Sali. & Corne. ibi nu. 6. Qua in re ego aduerto rectè dici posse cum gl. vt defunctus censetur vocasse proximiores, non sequentes: ita enim lex ipsa vocat, quam defunctus sequi præsumitur, vt in. l. peto. §. fratre, ibi, *proximus quisq;*: ff. de legat. 2.

Sed vbi contingeret succedere eos qui à principio proximiores nonerāt dicerem in his eandem tacitam vel præsumptam voluntatem concurrere, attento effectu successionis: argu. l. si quis cum nullum. ff. de iur. codicil. versicu. *Sed & si post*: aditio enim & realis successio tribuit nomen hæredis: vt per Deci. in. l. hæredem. ff. de regu. iur. Et proximus censetur quis à tempore successionis, licèt alius præcesserit tempore mortis eius cui succeditur. l. 2. §. interdum, versicu. proximum. ff. de suis & legit. hæred, vel proximus, quem in effectu successionis nemo antecedit. l. 1. §. proximus ff. vnde cogn. Nec potest in hoc non videri durissimum quod ex rescripto Imperatoris tradit. I. C. in. l. 1. §. fin. ff. de legat. 3. qui enim grauauit proximiorum, multo magis sequentem grauare videtur. d. l. licèt Imperator. l. Publius. 36. §. fin. ff. de condi. & demonst. de qua materia, vltra ordinarios, agit Alcia. regu. 2. præsump. 35.

74 Ampliatur. 20. hæc lex, & l. cū oportet. per. l. 3. inf. eod. vbi contra regulam iuris acquiritur certa pars vsusfructus per filium vel nepotem emancipa-

cipatum & (quod plus est) per nepotem ex filia in casu speciali illius. l. quæ vulgo malè intelligitur: vtibi explicamus.

Ampliatur. 21. per. l. vltimam, in fra eodem: vbi plenè tradimus, vt hic vsusfructus patri maneat etiam si tráseat ad secundas nuptias.

Ampliatur. 22. hæc acquisitio ex notabili consideratione Pauli de mōte pico. in repe. §. Titia cūm nuberet nu. 79. ff. de lega. 2. Quem sequor & inde nouè declaratur. §. cūm autè l. cūm oportet.

Alijs modis variè ampliatur acquisitio quæ fit per liberos: vt colligi potest ex statim adducendis in. 2. parte huius. l. & latius ex ijs quæ scribo in. l. cūm oportet, cum suis. §. §. & in Authè. excipitur, & authen. idè est Sed iam finiatur hæc prima pars: quã aliæ utilitate non inferiores sequuntur.

S V M M A R I A.

Secundæ partis
huius. l.

- 1 Olligitur ex tex. differentia inter proprietatem & vsusfructum ponitur q; definitio Bar.
- 2 Impugnatur definitio domini à Bar tradita, ostenditurq; Docto. varietas.
- 3 Explicatur ad propositum. l. generaliter. §. vult. ff. de fideicommiss. liber.
- 4 Resoluntur aliqua circa verba plenum dominium & plenum ius, & explicatur. l. si ita stipulatus. §. 1. ff. de verbo. obliga.
- 5 Tractatur an possidens maioratum vel bona familiae relinquenda dicatur dominus dum viuit.
- 6 Agitur an sit differentia inter dominium & proprietatem.
- 7 Explicatur verba. l. 4. C. de probatio. contra glo. Pau. & plures.
- 8 Tractatur questio, an agens rei vendicatione vel dicens se proprietarium obtineat probando vtile dominium.
- 9 Tractatur diuisio vsusfructus secundum traditionem glo. & Docto. proponiturque difficultas nouissimorum.
- 10 Defenditur glo. & communis opinio ab objectionibus nouiorum.
- 11 Explicatur vtiliter quibus verbis constituitur vsusfructus.
- 12 Ostenditur in hoc contra expressa iura aliquando locutos fuisse plures Docto.
- 13 Explicatur contra communem, text. in. l. de fructa. §. Sempronio. ff. de vsufu. & an in parte fructuum detur vsusfructus. n. 14.
- 15 Probatu communis declaratio Docto. vt vsusfructus patris in aduentitijs dicatur formalis.
- 16 Ostenditur potentiorè esse vsusfructum patris in aduentitijs quàm aliorum in multis, & nu. 17.
- 18 Tractatur conerà Bal. & plures agentem rei vendicatione

- Vendicatione vel dicentem sedominum ob-
tinere probato vsufructu idq; magis in patre
legitimo administratore.
- 19 In de probatur traditio glos. circa vsufru-
ctum in re cuius forma mutatur.
- 20 Ponitur prerogatiua patris quem lex in hoc
vsufructu à multis oneribus eximit.
- 21 Ponitur communis opinione pater tunc tenea-
tur inuentarium conficere.
- 22 Ostenditur contrarium in reliquis vsufru-
ctuarijs & explicatur. l. 1. versicu. recte. ff.
vsufr. quem adm. cau. contra glo.
- 23 Probatur tamen contra communem posse pa-
trem legitimum administratorem compelli ad
inuentarium faciendum.
- 24 Probatur contra Bar. & plures non esse compel-
lendum accusatum vel conuentum ad descri-
ptionem vel inuentarium bonorum nisi detur
iusta causa.
- 25 Additur aliud circa precedentem traditio-
nem ad. l. defensionis. C. de iur. fisci, & nu. seq.
- 27 Ponitur differentia inter patrem tuto-
rem & eundem legitimum administrato-
rem.
- 28 Ponitur item differentia inter patrem & ma-
trem.
- 29 Ponitur alius casus in quo pater tenetur red-
dere rationem filio.
- 30 Ostenditur, prerogatiuam patris in hac ma-
teria non procederetantum ex confidentia &
dilectione paterna.
- 31 Ponitur alius casus in quo pater cauere tene-
tur.
- 32 Traditur alius casus notab. in quo pater cauere
tenetur.
- 33 Tractatur quando patris bona obligentur &
quando in bonis aduentitij rationem reddere
teneatur. Et quando ab administratione re-
moueri possit.
- 34 Contra Pau. Bal. & plures aliqua in hoc arti-
culo vtiliter explicantur. & nu. 35.
- 36 Vltra omnes intelligitur hæc lex circa præce-
dentem articulum.
- 37 Adduntur alia in hoc articulo circa reddend-
am rationem & patrem remouendum, &
nu. seq.
- 39 Ponitur differentia inter patrem & filium
aliosque ad ministratores.
- 40 Agitur de vsufructu patris in pecunijs ad-
uentitij filiorum & explicantur aliqua quæ
doct. inuoluunt.
- 41 Proponitur opinio Corn. Et Cardinalis Pa-
risii circa eandem pecuniam aduenti-
tiam.
- 42 Eorum tamen opinio aperto iure reijcitur, &
patrem à reddenda pecunia non excusari.
- 43 Pecuniam non esse de rebus quæ seruando
seruari non possunt, contra vulgarem opinio-
nem, & aliqua in eo articulo vtilia & num.
44.
- 45 In relicto rerum vel bonorū comprehendit pe-
cuniam numeratam etiam mutuo destinata
contra plures.
- 46 Agitur de intellectu. l. si mihi meua. §. vlt.
ff. de lega. 3. in quo reijcitur interpretatio gl.
& Dec.
- 47 Resoluitur articulus proximus cum differen-
tia inter relictum simplex, & legatum cum re-
latione ad locum.
- 48 Explicatur. l. si chorus. §. 1. ff. de leg. 3. & tra-
duntur aliqua nō vulgaria circa relictum mo-
bilium cum relatione ad locum, & nu. 49.
- 50 In relicto vel dispositione mobilium de iure
comprehendi pecuniam, diuersum autem ho-
die iudicandum, attento vsu loquendi vtiliter
probatur.
- 51 Ostenditur alia prerogatiua parentis in vsu-
fructu aduentitiorum.
- 52 In eodem proposito ostenditur posse patrem
nouum facere edificium, & inchoatum con-
summare in aduentitij.
- 53 Agitur de intellectu & ratione. l. vsufructu-
arius. 1. & 2. ff. de vsufruct. & reijciuntur
multa scripta à doct. circa ea iura, & num. 54.
& 55.
- 56 Ostenditur in illis iuribus, non permitti vsufru-
ctuario edificare etiā si aliter vsufructus
esset inutilis, contra nonnullos.
- 57 Circa eadem iura non leuis difficultas ostendi-
tur ex. l. diuus. ff. de vsu & hab.
- 58 Circa. d. l. diuus, aliqua contra scriptas traditio-
nes explicantur.

- 59 An pater habeat prerogatiuam fructuarijs negatā in cedendis lignis & arboribus, & n. 60.
- 60 Ostenditur alia patris prerogatiua, in accipiēda possessione propria auctoritate, & agitur de alijs fructuarijs: cum nu. 62.
- 61 Patrem agere & defendere in aduentijs etiam nomine proprio contra plures, & qualiter compromittere vel transigere p̄sit, nu. 64.
- 62 Posse patrem sine filio quocunq̄ tempore procuratorem constituere, secundum receptam sententiam, contra glo. & aliquos.
- 63 Agitur de intellectu. l. fin. §. vbi autem, infra titu. sequen.
- 64 Ostenditur nō esse bonam argumentationē gl. & aliquorum de tutore ad patrem legitimū administratorem.
- 65 Traditur differētia inter patrem & alios fructuarios, circa expensas litis.
- 66 De alijs expensis à patre factis in aduentijs filiorum, ad questionem collationum.
- 67 De expensis in rebus maioratus inter fratres & inter coniuges, & nu. 71.
- 68 De oneribus & tributis an à proprietario an à fructuario solui debeant.
- 69 Posse patrem acquirere seruitutem in aduentijs filiorum & de alijs fructuarijs.
- 70 Agitur de intellectu. l. sed & si quid. §. vlt. cū l. sequen. ff. de vsufr.
- 71 Tractatur materia cautionis præstandæ ab vsufructuario, & aliqua vtilia vsque ad num. 79.
- 72 De donante bona sua, reseruatō vsufructu, an ad eam cautionem teneatur, contra Soci. Dec. & plures nouiores.

SECUNDA PARS.

Secunda pars huius l. est in versic. parentes: in hæc verba:

Parentes autem penes quos maternas rerum vicendi fruendique tantum potestas est, omnem debent tuenda rei diligentiam adhibere: & quod iure filijs debetur, in examine per se vel per procuratorem p̄scere: & sumptus ex fructibus impigrè facere: & litem inferentibus resistere: atque ita omnia agere tanquā solidum perfectumque dominium eorum eis acquisitū fuisset, & personam gerant legitimam.

Verba tex. sæpe repetentis dominium & vsufructum, exigunt vt aliqua de dominio & de vsufructu discutiamus: nec enim aliter. l. percipi poterit, quod maximè constabit ex infra dicendis.

I Dominium hîc ponitur vt diuersum ab vsufructu, idq̄; filio datur: patri vsufructus. De dominio tradit Corraf. in. l. pro parte, num. 7. ff. de seruitu. viros aliquot doctos scriptum reliquisse, non esse vocem satis latinam: sed his sufficere debuit authoritas Iureconsultorum vbiq̄ loquentium de dominio. Vndè verò dictum fuerit, tradit Connan. libr. 3. capit. 3. in princip. Diuiditur & definitur dominium à Bart. in. l. si qs, vi. §. differētia. ff. de acqui. poss. diuisionē damnabant aliqui ex antiquis: magis damnāt nouiores, asserentes vnicū dari dominium, quod Bar. directum appellat: sed hoc omitto.

Dominium diffinit Bart. vt dicatur ius de re corporali perfectè disponendi: eamq̄ diffinitionem nouissimè

ibi defendit Alcia, eā probat Duare. lib. 1. dispu. cap. 17. Connan. in. d. loco cautè Bar. adiecit illaverba *nisi lege prohibeatur*; quia plures sunt domini qui alienare non possunt: quæ declaratio tollit plures obiectiones secundum Alex. & latius Alcia. ibi & ita cessat fragilis obiectio Corraf. in. §. nihil commune: qui non aduertens ad verba hæc Bar. scribit nō posse teneri eius diffinitionem: cū plures domini alienare neq̄ant, sic enim filius hīc dominus est aduentitiōrū, sed non alienat. l. si. §. filijs autem, in fr. tit. 1.

2 Sed iudicio meo diffinitio Bar. cū sua adiectione (*nisi lege prohibeatur*) parum explicat diffinitum, pluresque patitur difficultates, ut ibi tradit Alex. melius Areti. quibus nō bene satis fit: maximè cū & iuris in corporalis dicatur dominium. l. qui vsu fructum. ff. si vsu fruct. peta, idē Bar. cū glos. in. d. §. nihil commune. & Bar. in. l. qui vsu fructū. ff. de verb. obli. Molin. de mater. feud. in cōsuet. paris. §. 1. glo. 1. nu. 5.

Nec sibi constāt Doctor. in hoc, cū sæpe alibi scribunt dominium non exigere potestatem alienandi quod vnum Bart. in sua diffinitione ponit: quòd autem facultas alienandi non sit de substantia domini, tradit Bal. in. l. voluntas nu. 10. C. de fidei. cō. quem refert & dubitat Ias. in. l. si ita quis. §. ea lege. ad finem. ff. de verb. obli. Dubitari autē non potest, nec dictum Bal. contradicit diffini-

tioni Bar. attenda illa adiectione *nisi lege prohibeatur*: & illud Bal. refert Ias. in. l. si ita stipulatus fuero. §. 1. nu. 7. ff. de verb. oblig. probaturque ex. l. si. ff. de vsufr. ear. rer. quæ vsu consum. & l. species. ff. de auro. & arg. leg. vbi q̄s dominus est dum vixerit, & tamen alienare non potest rem, saltim vt alienatio effectum habeat post eius mortem, sicut in. l. fin. C. communia de lega. l. non ideò minus. ff. de rei vendi.

3 Sed cauendum est à Bald. in. d. loco, dum dicit, plene dominum appellari etiam cum qui alienare non potest, citat tex. in. l. generaliter. ff. de fidei. cō. liber. debet intelligi de. §. si. illius. l. in versi. latius. quem prius citauit glos. in. l. si is cui. §. fin. ff. quem ad seru. amit. nam in. d. §. non est verbum illud. *plene dominus*: nec *pleno iure*: itē tex. ille nihil aliud dicit, nisi quòd hæres potest vendere seruum cui relicta fuit libertas sub conditione, quia ea pendente, secundum iuris regulas tota res integrè hæredis est, vt dicit tex. in. l. generaliter ibi *pleno iure*. ff. qui & aq̄i. consonat vulgare illud. l. si quis sub cōditione. ff. si quis omi. cau. test. & l. plerūq̄; fit, vbi gl. & Decius. ff. de reg. iur. nec satis aduertebat Bal. d. loco dum adiecit verbum illud *pleno iure*. satisque erat dominium dicere: (non autem pleno iure) contrarium enim notat idem Bal. in. l. foeminae. §. illud. C. de secun. nupt. per tex. ibi, quem extollit: colligens dominium plenum dici cū potestate alienandi,

nandi, & cum eo Ias. in. l. traditioni-
bus, nu. 11. in fine. C. de pact. & hoc
putat verius Feli. in. c. conquestus,
nu. 2. in fine, de for. compe. vbi ali-
qua cumulat, de verbis pleno domi-
nio, & pleno iure: & Alex cōsil. 208.
li. 2. Sed hoc omnino tutum non est
iura enim in hoc certam diffinitionē
non ponunt, & scribentes variant, vt
congerit Feli. in. c. auditis, nu. 6. cum
sequen. de præscript. Alex. autem in.
d. §. differētia, nu. 6. in fine refert Bal.
in. d. §. illud, & videtur eū sequi. pro
quo facit, nam adiectio illa, plenē vel
plenum, non potest addi ociosē, arg.
eorum quæ notat Decius in. c. fi. nu.
4. de confirm. vtil.

4 Id certum est ex. d. §. illud, & l. si.
§. similiq; modo inf. tit. sequen. vt ple-
num dominium intelligatur, quan-
do concurrat vsusfructus cum pro-
prietate: seu quando vsusfructus non
separatur à proprietate: & vltra illa
iura. C. id probat. I. C. apertē in. l. si
ita stipulatus fuero. 126. §. 1. ff. de ver.
obli. ibi *pleno iure*, & tex. in. l. Sempro-
nius. 26. ff. de vsufr. lega. ibi *plenus fundus*
& ibi *solidam proprietatem*: & sic resoluo
longē plus significari ex verbis pleni
dominij quàm ex dominio simplici-
ter prolato: non tamen assero necessa-
riam esse consequentiam, vt ex ver-
bis pleno iure, vel pleno dominio, se-
per detur potestas alienandi: magis-
q; attendendam esse puto subiectam
materiam. Id etiam patet ex supra
dictis, dictam. l. generaliter, non be-
ne citari à Bal. & alijs. Nec omitto

quòd in. d. §. 1. l. si ita stipulatus fuero,
verbum illud *pleno iure*. est Iure consul-
ti, non stipulantis: nec ponitur quasi
necessarium, vt in stipulatione fundi
cōtineatur proprietate & vsusfructus
simul, nam etiā non expressis verbis
pleno iure, totum id continetur: & satis
est ré simpliciter stipulari, vt veniat
proprietate cū vsusfructu. idē; colligi-
tur ex. I. C. ibi, & in. l. qui vsufructū
58. ff. eodem. & in. l. & per iusiuran-
dum. §. illud. ff. de acceptila. probat
tex. bene intuenti, & ibi notat Bart.
in. l. si alij. ff. de vsufr. lega. Iure con-
sultus autem in. d. §. 1. l. si ita stipula-
tus, ideò addit verbum *pleno iure*: quia
superius dixerat de stipulationibus,
quibus separatim agebatur de pro-
prietate & vsusfructu: diuersum-
que subdit quando stipulatio est de
totare: quod ex alijs iuribus intelli-
gitur, etiam vbi simpliciter contrahi-
tur stipulatio. Et ita cessant quæ ibi
pungit Ias. nu. 8. & 9. parum sibi con-
stans, nec percipiens mentem. I. C.
à quo cauendum est, quia videtur
concludere diuersum esse ius, an res
simpliciter veniat in stipulationem,
an cum adiectione illa *pleno iure*: ad ef-
fectum tex. ibi, quod est cōtra dicta
iura. Et hinc eleganter confirmatur
quod scribit cordatus doctor. Fracis.
à Ripa in. l. re coniuncti, nu. 40. ff. de
leg. 3. & tex. in. d. §. 1. dixit meliorem
de iure Maria. Soc. in. §. Cato nu. 4.

5 Ex his autem aptē infertur, ad po-
sultores vel successores maioratum
(quod verbum peculiare est Hispa-
norū

norum, & Lusitanorum) vtrum dicantur domini dum viuunt: dubitatio est ex eo quòd bona alienari nequeunt, quia familiae perpetuo relinquuntur. l. peto. §. fratre. l. cum ita. §. in fidei commissio. ff. de leg. 2. & vulgo eos fructuarios non dominos appellari frequens est: idq; colligitur ex Hispano. Xuar, alleg. 9. pag. vlti. ibi, *quodammodo usufructuarius*: quod etiã colligi potest ex eodem in. q. maioratus, post. l. quoniã in prioribus, fol. mihi. 189. col. 2. & sequen. & ita clariùs Hispanus Arias. l. Tauri. 46. nu. 5. ibi, *solum vsum fructum*: sed contrarium verius dicendum patet ex supra traditis: quibus habetur, verè quem dici dominum absq; facultate alienandi, etiam si bona alteri sint restituenda vt. d. l. non ideo minus. ff. d. rei vend. l. fin. C. commu. de legat. & in simili probat l. si. ff. de vsufr. ear. rer. & l. species. ff. de auro & arg. leg. vbi onus restituendi post mortem, non tollit nomen domini in vita, etiam si res concedatur nomine vsusfructus: explicat Pau. in. l. Titia cum testameto. §. fin. ff. de leg. 2. Alcia. in. l. rectè dicimus. ff. de verb. sig. & Claudius Marm. in. §. nihil commune, col. 12. & in terminis in habente maioratum, vt dicatur dominus, non tantum vsufructuarius, benè resoluit Hispanus Anton. Gomet. l. Tauri. 40. nu. 75.

6 Solent Docto. nostri distinguere inter dominium & proprietatem, dicentes dari dominium directum & vtile, per. l. 1. ff. si ager vectigal. pro-

prietatem dicunt semper stare pro dominio directo, vt notat Corraf. in d. l. pro parte, nu. 5. cum Bal. quem citat in. l. si de proprietate. C. si à non compe. iud. vbi id dicit, nu. 13. versic. & nota: idem notat Bal. in. l. proprietatis, nu. 1. C. de probatio. Deci. in. c. cæterum, n. 16. de iudic. Ias. in. d. §. nihil commune, col. 2. nu. 13. & ibi nouiores: idè Ias. in. l. traditionibus, col. 2. C. de pact. & tanquàm receptum tradit Molin. in consuetud. Paris. folio. 305. col. 3. Alex. consil. 159. nu. 9. libr. 5.

Ad hanc differentiã citat Ias. text. in. l. si procurator. 13. ff. de acqui. rer. domi. ibi, *dominium & proprietas*: & illum citant nouiores, in. d. §. nihil commune, & alibi. Sed text. ille non probat, vt manifestè videri potest: & verius est quòd sæpissimè proprietas & dominium pro eodem ponuntur, vt dicit Faber in. §. omnium, nu. 21. Instit. de Action. & patet in illo tit. ff. de acqui. rer. domi. & in. l. si. ff. de superficie. & alijs iurib. vt tradit Duaren. d. cap. 17. ad fin.

Qua in re est aduertendum, quòd aliquando inuenitur in iure vtrunq; nomen proprietatis & dominium simul, vt in. l. 4. C. de probat. ibi, *proprietatis dominium*: vbi glo. & Docto. explicant, vt nomen domini stet expositiue. q. d. proprietatis quæ est dominiũ, vel e contra dominium quod est proprietatis. Similia verba ponit I. C. in. l. si tibi. 17. ibi, *proprietatis dominium*: ff. q. b. mod. vsusfru. amitta.

Paul. Castren. in. d. l. proprietatis, n. 1. obscurè exponit aliter: vt dominium ibi ponatur vt diuersum à proprietate, & intelligatur de dominio nudæ proprietatis, quod magis inuoluit quàm exponit.

7 Ego ex mente Salic. ibi, intelligo in. d. l. accipi proprietatem pro ipsa re in qua dominium quis habet: quod mihi probatur ex text. in. d. l. si tibi, (quam ita intelligo vltra Docto.) dicit enim I. C. quòd habens vsumfructum emit dominium proprietatis: quod planè refertur ad rem ipsam, vt indè dicamus quòd nomen proprietatis (vt vulgariter dici solet) ponitur pro ipsa re. Sicut ex vulgari locutione, nomen possessionis, accipitur pro rebus & proprietatibus. l. interdum. 78. ff. de verb. signi. quæ malè citatur ab Alex. in. d. §. differentia, col. fin. & ab alijs sæpissimè.

8 Ea autem differentia proprietatis & dominij adducitur in praxi ad quæstionem agentis actione reali: an si dicat se proprietarium, vel ad se spectare proprietatem, obtineat probando vtile dominium? si enim de dominio tantum mentionem habeat, sufficere vtile, receptissimum est: Ias. in. §. sed iste, nu. 141. inst. de actio. & in. l. si domus. §. si fundus, nu. 5. ff. de lega. 1. Panor. Fel. in. c. cæterum, de iudic. in Libello autem vel petitione proprietatis, id negare videtur Bald. dum nimis insistit in illa differentia: & ita apertè resoluit idem Bal. in. l. 2. ff. de condi. institu. quem sequitur Pau. ibi:

& Ias. dubius in. d. §. nihil commune n. 16. cum sequen. & ibidem Areti. & Fabius. n. 17. & Deci. in. d. c. cæterum, nu. 16. de iudic. Alex. Consil. 183. n. 2. lib. 3. Dubitat tamen Alex. in. d. l. si quis vi. §. differentia, col. fi. in princi. dubitat Iacobin. à. S. Georg. in rubr. ff. de rei vendic. n. 7. dicens quòd non ausus fuit in praxi recedere à Bal. quia non inueniebat contra dicentem.

Contra Bald. in hoc tenet Ias. sibi contrarius, in. l. sed & si possessori. §. item si iurauero, nu. 27. ff. de iureiur. & hoc dicit verius Rip. in. d. §. nihil comune, nu. 7. & ibi Hormanot. nu. 9. & Rubeus nu. 97. Berengari. n. 48. citantes Alex. in. l. si finita. §. si de vectigalibus, col. 1. ad fin. ff. de dam. infec. qui nõ loquitur indistinctè, sed tantum vbi ex narratis constat, quod licet agès se dixerit proprietarium, proponebat causam vtilis dominij. Mihi placet hæc opinio contra Bal. ex regula. l. si quis intentione ambigua. ff. de iudic. ex doctrina Bar. in. d. §. item si iurauero: & in. l. 1. C. de vusu. & ex iuribus supra citatis, quibus probatur proprietatem & dominium pro eodè accipi solere. Addo pro hac parte Fab. in. §. omnium, n. 21. vers. satis: insti. de actio. facit regula iuris reijciēs verborum captiones: maximè quia opinio Bal. esset inutilis, attentis clausulis quæ in libellis ponuntur: omni meliori modo, & similibus: quæ maiores defectus supplèt, vt tradit Ias. in. §. omnium, ad finem, inst. de actio. Soci. in. d. §. nihil comune, n. 3. Deci. in. l. petens

res. nu. 5. C. de pact. Ias. & Alcia. in. l. certi conditio. §. si numos. n. 17. ff. si cer. pet.

9 His præhabitis circa dominiū & proprietatē, necessariū est de usufructu agere, cū in his versetur tota hæc. l. & l. cū oportet, aliaq; iura noua, diuidētia acquisitionē inter patrem & filium. Et de usufructu ante alia notandum est, q̄ gl. & Doct. cōmuniter eū diuidunt, vt alter formalis: alter verò causalis appelletur: gl. ordinaria, in princ. Instit. de usufru. Bar. in l. 1. col. 2. n. 4. ff. de condic. ex leg. Appellantq; formalē q̄ separatus est à dominio, & dicitur seruitus personalis. l. 1. ff. de seruitu. hic est de quo agitur C. & ff. de usufruct. & sæpissimè fit mētio in iure: nouè explicat Ripa in. l. re. coniuncti. n. 38. versic. considera. Vsumfructum causalē appellat glo. quē habet dominus rei, quasi p̄deat ab eadem causa domini: & est recepta traditio gl. vt per Ias. in. §. æque si agit. n. 4. Instit. de action. Alex. in. l. si ita stipulatus. §. 1. n. 2. ff. de verbo. oblig. Maran. in. l. is potest. n. 172. ff. de acquir. hæred.

Contra glo. & cōmunem illam resolutionem est Duaren. in. d. l. si ita stipulatus. 126. Corraf. li. 5. miscella. cap. §. & ff. de seruitut. Cōnā. libr. 4. cap. 3. chart. 231. qui nō debuerunt inuehi cōtra gl. & Doct. ob illā diuisionē usufructus, quæ nō videtur tam absurda: multa enim vocabula in vnaquaq; disciplina fingūtur docēdi gratia, maximè quia ipsi admittūt vocē illā

vsusfructus *formalis* quæ nō magis inuenitur apud Iurecōsultos quā altera *causalis*. Itē præcipuū eorū fundamētū contra gl. & Doct. adducitur, q̄ in iure non inuenitur nomē usufructus in domino rei, sed tantū in eo qui habet illud ius fruendi rebus alienis. l. 1. ff. de usufruc. dominus autē facultatē vtēdi, & cōmoditatē habet, nō vsumfructū, secundū eos: quod prius dixit Bart. in. d. l. 1. n. 4. ff. de cōdic. ex leg. & in. l. qui vsumfructum, ante fi. ff. de verbo. oblig. Idemq; ante illos nouiores scripsit Alcia. in. l. rectè dicimus. ff. de verbo. signi.

10 At cōtra eos pro gl. & cōmuni, vt get tex. in. l. si cū testamēto. 21. §. si fūdū. ff. de excep. rei iud. quē glo. adduxit, vbi usufructus dicitur apud dominū rei: nec obstat respōsio Corraf. in. l. 1. n. 3. pagi. 31. ff. de seruitu. dicētis q̄. I. C. ibi refert verba agētis in iudicio. Cōtrariū enim verius apparet ex litera tex. vbi. I. C. ea verba vt sua scribit: quod magis patet ex tex. in fi. ibi, *ex noua causa meus esse ceperit*: vbi text. loquēs de fructuario qui emit proprietatē, dicit nouū vsumfructū, vel ex noua causa dari: & sic in domino rei appellat vsumfructū: probat etiā tex. in d. l. 126. §. 1. ff. de verb. obl. ibi *de usufructu qui proprietatem comitatur*. Idem probat tex. in. l. 4. ff. si usufru. petat. ibi, *cū proprietate vsumfructū esse*: idē probatur in l. Sempronius. 26. ff. de usufr. leg. ibi, *de eo usufructu qui cōiūctus est hæredis personæ*. facit. l. qui vsumfructū. ff. de verbo. oblig. dū vsumfructū partē rei appella.

sic tex. in. l. si à reo. 71. §. reo. ff. de fideiussio. nec enim ibi de usufructu formalis agitur, sed de eo quod cū dominio est, & tamē usufructus appellatur: fatemur tamē proprius & frequentius usufructū de primo dici: & pronouioribus est melior tex. quē ipsi nō adduxerūt, in. l. quod nostrū. 70. ff. de usufruct. vbi. I. C. apertē negat usufructum in eo qui rei dominus est.

11 Pro notitia & utilitate terminorū illud est notādū, q̄ vt sit usufructus nō exigitur necessariō vt relinquatur vel donetur per verbum usufructus: sed sufficit relinqui vel dari fructus ad vitā, vel in singulos annos, vt ita usufructus dicatur: vt habet tex. in. l. si quis ita. 24. ff. de usufruct. & l. cū ita. ff. de usufruct. lega. & ita docet gl. recepta in d. l. si quis ita: Bar. in. l. fundi Trebatiani, num. 1. ff. de usufruct. lega. Bar. n. 10. & Paul. col. 2. in. l. cotem. §. qui maximos. ff. de publica. Idem probat tex. quē gl. Bar. & alij nō adducūt in. l. per seruū. §. 1. ff. de usu & habita. ibi, *si usufructus an fructus legetur nihil interest: effectus est maximus & utilissimus, quia si ex dispositione loquēte de fructibus, nō resultaret usufructus, quatenus Seruitus est, daretur tantū actio personalis sine iure possidendi rē: possetq; res alienari, nec actio daretur cōtra tertiū possessorē, vt probat tex. in. d. l. fundi Trebatiani: & regula. l. si. §. si. ff. de cōtrah. emptio. Suntq; plures alij effectus, vt colligitur ex Pau. in. l. vt pomū. ff. de seruitu. tradit Cæpol. de seruit. vrb. cap. 2. Tiraq. de retrac.*

ligna. §. 8. glo. 5. n. 7. Hispanus Anto. Gomet. de contract. cap. de seruitut. folio. 117. col. 2.

12 Ex illis iuribus cōperies lapsos aliquando fuisse Doctores magni nominis, putātes nō dari usufructū, cū legatū vel donatio eū nō exprimit: nec sufficere q̄ fructus rei annui dētur: ita cōtra illa iura scriptū reliquit Feli. in. c. auditis, ad fi. de præscriptio. Ias. in. l. cū hi. §. 1. ff. de trāfact. Cæpol. de seruitu. vrb. cap. 4. n. 7. decepti per tex. in. d. l. fundi Trebatiani: vbi relictī fuerūt fructus, nec resultauit usufructus sed actio tātum ad eos petendos. At tex. ille secundū gl. Bar. Albe. & Docto. cōmuniter procedit, ex eo q̄ verba relictī, obliqua erāt, q̄bus testator voluit fructus illos dari legatario: & sic non directō eos legauit, significās vt à manu hæredis acciperet, usufructuarius autē possidet & percipit per se, secundū iuris principia: ideoq; ex qualitate dispositiōis significatur mēs disponētis. l. nō codicillū. C. de testamē. & ita ad. d. l. fundi Trebatiani, notat gl. magistra, in. d. l. si quis ita, & ibi Alber. Angel. & alij: Paul. in. l. inter omnes, n. 5. ff. qui satisda. cog. Mathē. Afflict. decisio. 252. n. 1. & n. 3. Alex. consil. 214. n. 1. lib. 6. glo. & Bar. in. l. Caius. ff. de annu. lega.

13 Nec obstat tex. in. l. defuncta. 65. §. Sempronio, ff. de usufruct. vbi per illa verba, *ex redditu fructuum vleris & porrima partem sextā do lego* nō resultat usufructus: Alberi. enim ibi, cum gl. recepta in. d. l. si quis ita, intelligit non esse usufructum,

sum fructum, quia non omnes fructus legabatur, sed pars quaedam eorum: quæ interpretatio tuta non videtur: cum enim relictum, vel donatio fructuum, inducat vsum fructum, per iurisperitiam adducta: idem videretur in relictio partis, iuxta regulam. l. quæ de tota. ff. de rei vendi.

Contra communem magis vrget doctrina l. 5. ff. de usufruc. dum. l. c. ibi inquit, vsum fructum pro parte diuisa vel indiuisa constitui posse. facit. l. 1. §. si usufructus. ff. ad leg. falcid.

Videtur igitur quod eodem modo in parte fructuum dicatur usufructus: & ita tenendo, responderi posset ad d. §. Sempronio, quod ibi fuit relictum *ex reductu*, vt habet litera Florentina & alij plures libri: quod verbum longè differt à fructibus, vt in. d. l. fundi Treba. Item licet litera stet (vt alij libri habent) *ex reductu fructuum*: diuersum adhuc erat à fructibus, vt sic ex qualitate verborum ibi testator non fructus, nec vsum fructum, sed quod ex illis redigeretur, legasse videatur. Et licet reditus & fructus æquiparari videantur, ex. l. 7. ff. de usufruc. non tamen negari potest differentia inter fructus, & reditus ex fructibus: vt omitteram alia quæ pro differentia inter ea verba tradunt aliquando Docto. & glo. c. generali, verbo reditus, de electio. in. 6. Tiraq. de retrac. ligna §. 1. gl. 6. in princ. & hoc videtur probare Fulgo. in. d. l. si quis ita. ff. de usufruc. arguens contra glo. & communem.

Sed minus recedendo à recepta in

interpretatione. d. §. Sempronio: resol- uendum videtur, posse vsum fructum dari in parte fructuum alicuius rei: sicut in parte eiusdem rei: iuxta. d. l. 5. iunctis dictis iuribus. l. si quis ita, & l. cum ita: nec hoc in specie negarent glo. & Docto.

Sed differentia sit, vt quàmuis relictis vel concessis fructibus totius rei, videatur dari usufructus: non ita presumatur, relictæ vel concessæ parte fructuum: idque in dubio, ne ex communi- one possessionis discordia detur, iux- tà. l. cum pater. §. dulcissimis. ff. de le- ga. 2. Simul etiam vt cum donatarius vel legatarius totos fructus rei non ha- bet, possessio sit penes hæredem vel personam principalem: argu. l. 5. ff. fa- mil. erciscun. Quæ interpretatio ra- tionem habet, & maximè confirma- tur ex traditione Paul. Castren. in. d. l. cotem. §. 1. in fin. ff. de publica & ve- ctig.

15 Ante alia colligendum est ex lite- ra huius. l. verè scribentes appellare so- litos patrè legitimū administratorem: quo nomine vbiq̃ue in hac materia vtuntur omnes. Ex supra deductis autem, circa vsum fructum videtur confirmari, quod scribentes indiffe- renter sentiunt, vsum fructum patris, in hac materia dici formalem, cū do- minium rerum sit penes filium: licet enim in hoc titulo & sequenti, specifi- cè id non tradatur: ita tamen Docto. sentire, satis ex eorum dictis colligi- tur: & ita tradit Nouellus in. l. cum fi- lio, nu. 42. ff. de legat. 1. ita Hispan. à

Castello. l. Tauri. 48. col. 2. ita aperte
notat Bal. quem illi non referunt, in.
l. si. in fine, sup. ad Tertul. & ibi Corn.
nu. 2. idem colligitur ex glos. & Do-
cto. in. l. 3. sup. de usufruc. notat Palac.
in repeti. Rubr. §. 42. nu. 13.

Sic in parente transeunte ad secū-
das nuptias, dicitur hodie usufructus
formalis, in bonis quæ habuit ex lu-
cro nuptiali, vel ex successiōe filij prio-
ris matrimonij: vt resoluit Rip. in. l.
fœminæ, nu. 68. C. de secund. nupt.
Arelatan. in. l. generaliter, nu. 92. eod.
titu. Picus in. §. Titia cū nubere, n.
36. ff. de lega. 2.

16 Non tamen est tuta argumenta-
tio (qua vtuntur nostri in dictis locis,
& alibi sæpe) de alio usufructu ad
hunc, quem pater habet in aduētitijs:
quod ostenditur ex verbis huius. l. su-
pra relatis, dum inquit, patrem esse le-
gitimum administratōrē, & omnia
posse gerere ac si perfectē dominus
esset: sic. l. cū oportet. §. non autem
ibi, *plenissimam potestatem*. in fr. titu. 1. que
potestas nullibi tam ampla datur usu-
fructuarijs: & hanc differentiam aper-
tē constituit tex. in. l. fin. §. si autem
æ alienum, in fine, eod. titu. ibi, & alijs
omnibus quæ ab usufructuarijs extraneis exiguntur. Alij autem usufructuarij dicun-
tur habere rei custodiam, quod lon-
gè minus est, vt in. l. 1. §. fin. cum. l. se-
quē. ff. usufructua. quemad. caue. nec
ea verba tantum tribuunt, quantum
ex illis colligūt scribent. nam Bal. ibi
colligit quod usufructuarius potest
agere nomine proprietarij. Bart. in. l.

de die. §. quidam. ff. qui satisda. cog.
colligit ex illo tex. usufructuariū ha-
bere mandatū generale, & ceteri pro-
curatorem in rem suam: & Paul. in. l.
cū apud quem. C. de usufruc. Bald.
extollens in. c. quoniam frequenter,
col. fin. nu. 11. vlt. hite non contes. tradit
Ias. in. l. 1. §. usufructuarius, nu. 3. ff. de
nou. oper. nuncia. Molin. in consuet.
Paris. titu. 1. §. 1. glos. 1. nu. 10. sed me-
lius aduertit in hoc, ad illum tex. Ru-
beus, in. l. non solū. §. morte, n. 12. ff.
de nou. ope. nunc. Crotus in. l. 1. §. nun-
ciatio, n. 9. ff. eo. titu. & prius contra
communem allegationem illius tex.
aduertit Fulgos. ibi.

17 Hinc infero primò, quod vbicun-
q; alius usufructuarius dicitur domi-
nus, multo magis dicetur pater legi-
timus administrator, habēs usufru-
ctū aduētitiōrū: & eadē ratione infer-
tur, i multis posse deficere ius alterius
usufructuarij, non patris hoc casu, cū
ei amplior potestas à lege cōcedatur:
quod addendū est eis quæ notat glo.
in. l. 4. ff. de usufr. gl. & omnes in. l. na-
turaliter. §. nihil comune, dū agūt de
usufructuario an & quomodo dicat
dominus, de quo inferius.

18 Inde. 2. infertur ad quæstionē agen-
tis rei vëdicatione vel dicētis se do-
minū rei: scribit enim Bal. in. l. q. usufru-
ctū. ff. si usufr. peta. q. is probando si
bi cōpetere usufructū in re, nō obti-
nebit: secus si simpliciter diceret se do-
minū, nec exprimeret rei vëdicationē
quia secundum eum censeretur se re-
ferre ad dominū iuris usufructus, &

tunc obtinere t : quam resolutionem
 ibi probat Fulgof. & ita Bald. in. l. 2.
 ff. de cond. inst. probat Alex. in. d. §. ni
 hil commune. n. 6. Ripa. nu. 27. Clau
 dius Marm. n. 46. Fabius. n. 34. Detus
 n. 19. Rubeus. n. 119. Alcia. i. l. recte di
 cimus. ff. de verb. sign. & cōcordant
 omnes in hoc, vt succūbat vsufructua
 rius quando dixit se dominū expref
 sa rei vendicatione: quia secundū eos
 non datur vsufructuario, sed tantū cō
 fessoria, & ita cū Bal. Iacobi. à Sancto
 Georg. i Rub. ff. de re iud. n. 8. Igneus
 in. l. 1. §. dñi. i. col. antep. ff. ad Syllan.
 Sed Soci. i. d. §. nihil cōmune: & prius
 Aret. col. 1. & Alex. in. l. sed & si pos
 sessor. §. itē si iurauero, & ibi Ias. n. 11
 ff. de iure iur. concludunt q̄ tūc suffici
 et vsufructus. Idq; iudicatū in praxi
 colligitur ex Capito decis. 96. in fin. li
 cēt ex. n. 3. variē argumētetur. Et hęc
 opinio mihi placet ex verbis. d. l. qui v
 sumfructū, in fine, ibi, *dominium*: & ex
 traditis à Ias. in. d. §. itē si iurauero: &
 ex verbis Bar. in Rub. C. de vsufru. &
 ex cōmuni sentētia, quæ habet suffice
 re tūc emphiteusim, secundū Bar. in
 l. si mater. §. eandem. n. 4. ff. de excep.
 Imò dicūt sufficere tunc cōductionē
 ad longū tempus: per tex. in. l. 1. §. qui
 in perpetuū, cū. l. sequen. ff. si ager. ve
 ctig. vbi Angel. notat: & Bar. in. l. cō
 dicillis. §. instituto. ff. de lega. 2. quod
 multis confirmari posset ex traditis à
 Boe. decis. 234. melius à Tira. de retr.
 ligna. §. 1. gl. 14. n. 79. Nec placere po
 test verbalis differētia Bal. Alex. & a
 liorū, distinguentiū an agens dicat se

dominū simpliciter: an dominū rei.
 credoq; eā doctorū controuersia inā
 né: quia in praxi, vel in primis articu
 lis, vel in reliquis semper exprimitur
 causa agēdi & dominij: vt sic proba
 tio vsufructus deducta & p̄bata suf
 ficiat: nec erat falsum concedere fru
 ctuario vēdicationē, ex Bar. in. d. Rub
 C. de vsufruct. bonus tex. in. l. vti frui.
 §. 1. ibi, *in rem actio fructuario*. ff. si vsu
 fruct. peta.

In patre autē legitimo administra
 tore (cui lex hęc amplius ius cōcedit)
 videretur cessare controuersia scribē.
 vt dicamus nouē, procedere libellum
 quo pater proponeret se dominū, & a
 geret rei vendicatione, quia hęc lex
 & l. cū oportet: plenissimū ius ad agē
 dū patri concedunt ac si perfectē do
 minus esset: & talis petitio patris susti
 neretur omnino ex suo iure & filij, ac
 si dominū & vsufructus in patre cō
 currerent. nec patri negarent, quod a
 lij fructuario negant Crotus & Ru
 beus citati supra proximē n. 16. in fin.

19 Ex eadem differētia vsufructus pa
 terni a l. alios, infero. 3. ad quēstionem
 gl. in. l. cū oportet. §. non autē, inf. tit.
 sequen. verbo, mobiles: vbi cōcludit
 vsufructū patris non cessare muta
 ta forma rei, cū aliās ex ea causa vsu
 fructus cessare soleat, iuxtā tex. in. l. §.
 vers. *rei mutatione*: & vers. *si arce*. ff. quib.
 mod. vsufr. amit. & sententiā gl. pro
 bant scribēt. specificē Salice. & Paul.
 probat etiā Bal. in Authen. excipitur
 n. 2. eo. tit. & ratio manifesta est, quia
 durat patria potestas, cū qua vsufru

Etus cōtinuatur, et si nouus esset, nouè etiā acquireretur: quod ex Floria. tradit Firmia. de Gabellis. 6. par. n. 12.

20 Ex eadē prærogatiua vsusfructus paterni. 4. resultat alia differentia, vt pater satisfacere nō teneatur, nec de vt tendo arbitrio boni viri, nec de restituendo, nec rationem reddere, nec alijs oneribus grauari, vt in. d. l. cum oportet. §. non autem: & in. l. si. §. si autem, in si. inf. tit. 1. quod lex tribuit paternæ reuerentiæ: & ita limitatur generalis regula. l. 1. ff. vsufruct. quem ad. cauea. dum iubet vsufructuarium ex quacunq; causa, satisfacere: ab illis enim verbis gemminatis & vniuersalibus excipitur pater, per hæc noua iura, quorum decisio confirmatur ex eo quod in simili docebat I. C. in. l. filio. 7. ff. vt lega. seu fideicom. nom. caue. vbi aliquid remittitur patri circa onus satisfaciendi: idq; iuuatur ex maxima confidenria quam lex habet de patre erga liberos: vt multis probat Tiraq. in. l. si vnquam, in princ. ex. n. 25. & quod in simili notat Ias. in. l. nemo potest. 2. lectu. nu. 68. ff. de lega. 1.

21 Eodē respectu, & sic. §. pater legitimus administrator secūcū scrib. cōmuniter nō teneretur inuentarium cōficere, vt notant Bal. & Corn. d. l. cū oportet. §. nō autē, per tex. ibi, verbo, *ratiocina*: dicunt enim scribent. in locis sup. citatis, qd confectio inuentarij eos tangit, qui rationem reddere tenentur, & ita Alberi. hīc nu. 2. dicens qd ita vidit seruari: & Cin. d. l. cum oportet. 4. q. ad si. Ex quo limitatur. l.

tutor qui repertoriū. ff. de admin. tutor. quod etiam colligitur ex Bal. in. l. Orphanotrophos, n. 7. C. de Episco. & cleri. & hoc vt receptū tradit Bce. decisio. 61. nu. 5. & nouissimus in patrocinio pupillor. pag. 20. De quo tamen dubitauit Specul. in titu. de instru. edit. §. viso, n. 14. Cuma. consil. 89. n. 3. vbi subdit, honestius facturū parentem, si inuentarium conficiat.

22 In alijs autem vsufructuarijs, dicit aliās tex. in. l. 1. §. rectè. ff. vsufr. quem ad. caue. rectè dominum & vsufructuarium facturos, si in scriptis redigant, quæ bona sint fruenda: vbi glo. verb. fauent, id intelligit de consilio. Ego autem intelligo posse dominū id iure petere & obtinere, vt vsufructuarium inuentarium conficiat, ne bona occultari possint: nec id negaret I. C. si casus proponeretur, qd dominus id peteret à fructuario: & ita videtur sentire Ange. in. §. constituitur, col. 2. vers. ex quo, ibi, *inuentarium*: Institu. de vsufr. facit pro hoc iuris regula, ne fraudi occasio detur. l. in fundo, sup. de reuendica. & alia regula ad multa utilis, de qua per Bar. & alios, in. l. 2. ff. solu. matri. qd tibi non nocet & c. Facit item notabilis doctrina I. C. in. l. 1. ff. si quis cautio. ibi, *neutri parti enerosa* & ibi notant ad multa Paul. & Ias. facit etiam, nam regulariter obligatus restituere, tenetur inuentarium conficere: vt colligitur ex Guido. in tracta. de forma inuenta. & in consil. 42. & latè Vitalis in tract. clausular. pag. mihi. 190. & qd notabiliter tradit Paul. in. l.

in. l. cū tale. §. i. ff. de cōdit. & demōf. facit etiā quod in pulchro casu tradit Alberi. in. l. fi. n. i. ff. de bon. auto. iud. possid. De inuētario cōficiendo ab vxore post mortē viri retinēte bona p̄dote: facit. l. cū domini. §. 8. ff. loca. ibi, *Et ea quæ ibi sunt describere: facit itē: nā hoc casu non est minor ratio obligandi v̄ usufructuariū, ad cōficiendū inuentarium, quā est in alijs personis, de quibus per Rebuf. de consti. Gall. 1. tomo, tracta. de senten. prouif. arti. 3. gl. 3. n. 8. vbi in specie hoc tradit de v̄ usufructuario: & in terminis tradit Alex. consil. 58. n. 8. lib. 3. quod ibi prudēter probat: & in terminis ita illū text. citat & intelligit Picus in. §. Titia cū nuberet. n. 142. ff. de leg. 2. & Iacobin. à S. Georg. in. l. fi. §. i. in fi. C. de iur. deliber. & ita Bellon. consil. 54. n. 1. & in fortioribus terminis, ita intelligit Mathē. de Afflict. decisio. 342. & dicit ita fuisse iudicatū. Sed nec ipse nec alij aduertunt ad gl. sup. citatam, quæ id de consilio intelligebat, quasi nō de necessitate, sed in hoc reiicienda est glo. Quo enim colore negare posset v̄ usufructuarius inuentarij cōfectionem? maximē cū vulgare sit illud: qui malè agit lucem odit.*

23 Imò contra supra citatos, scriben. crediderim verius esse, vt etiam pater legitimus administrator, compelli possit à liberis vel à iudice, vt inuentarium cōficiat: id enim longè differt ab onere cautionis, vel satisfactionis, vel rationis reddendæ, alijsve oneribus quæ extraneis imponi so-

lent, à quibus pater excusatur, in. d. §. fin autem æs alienum, in fin. Imò nec onus rectè appellabitur hoc casu inuentarij cōfectio: quia tantum respicit probationem veritatis, ne tempore bona illa occultari possint: vt prudenter deduxit Alex. d. consil. 58. cuius rationes hīc militant. Nec est contra fiduciam quæ lex de patre habet, quia hoc respicit restitutionem faciendam post mortem patris, & sic ne ab aliquo postea fraus liberis fiat. Quod iuuatur ex Bar. l. 1. §. penul. ff. de v̄t. in posses. mit. & ibi Alex. ad eū: vt licet prohibeatur seq̄stratio regulariter, admittenda tamen sit inuentarij cōfectio, tanquā res nullius præiudicij, vt sic cōuentus teneatur bona describere: quod etiā probat Bal. l. vna, ad fi. C. de prohib. sequest. & ibi Curt. n. 16. Et in accusato notat Bar. in. l. mandatis. ff. de requiren. reis: quem sequitur Plate. in. l. defensionis. C. de iur. fisci: Boer. referens alios, in decisio. 61. nu. 21. in fin. & Guido Pap. decisio 351. vbi Ioa. de gradib. in additione, nullo fundamento, in patre legitimo administratore, secundum hanc opinionem se iudicasse refert: quod etiā probat Francisc. de Porcel. in tract. de inuēta. cap. 2. n. 14. & Bertran. consil. 243. nu. 6. lib. 1. iuuaturque hæc opinio, ex. l. iubemus. §. i. sup. ad Trebel. & ita sepissimè v̄su obseruatum vidi: moriēte enim vxore, pater legitimus administrator, inuentarium cōficit, in quo describuntur omnia bona, tam patris quā liberorū. Idq; cōsonum est. l.

est. l. Regni, lib. 1. titu. 67. §. 4. & §. 7
& ita comprobo, quod dubitarunt
Specul. & Cuma. in locis sup. citatis. 25

4 Sed quia adduxi Bar. in. d. locis, vo-
lentem quòd conuentus vel accusa-
tus, à quo bona petuntur, possit com-
pelli, inuētarium facere, idq; receptū
videtur ex sup. relatis. Ego non puto
id indistinctè verum, ex verbis. d. l. de
defensionis facultas, ibi, *cum facultates eorum
dem controuersia pendente, inquietari describiq;
fas non sit: & ibi: cum rei exitus probauerit, tunc
demum res persequi liceat: & super modo facul-
tatum interrogationem haberi.* vanaq; est re-
sponsio Bar. in. d. l. mandatis: & Ioa.
Plate. in. d. l. defensionis: & aliorum
dicentium ibi prohiberi descriptio-
nem ad sequestrum vel occupatio-
nem, nō ad inuentarium. Hoc enim
est apertè contra verba illius. l. & me-
ra cauillatio quæ à iure improbat:
verbum enim *describi*, inuentarium si-
gnificat. Item verba illa, *tunc demum in-
terrogationem haberi*: manifestè indicant,
ante sententiam nō compelli reum,
ad inuentarium faciendum, arguen-
do à verbo, tunc, iuxtà l. 4. §. fi. ff. de
condi. & demonst. Et de alio inuen-
tario occupationis post sententiam,
loquitur tex. Bald. & alij, in. l. si quis
intra C. de bon. damna. Facit, nā &
eo casu inuentarium non leuis esset
inquietatio reo: vt patet ad sensum,
& colligitur ex. l. 2. vers. *quid enim tā dū-
rum*: C. quand. & quib. quar. pars: ideò
de opinione Bart. & communi rectè
dubitasse videtur Picus, in. l. post con-
tractum, nu. 96. ff. de donat. vbi tamē

inquit, esse notabile ad praxim quod
Bar. tradit, & ita praticari.

Qua in re ego probarem opinio-
nem Bar. & aliorum, vbi aliquo modo
constaret de maleficio ex quo bona
veniunt publicanda, ne fortè bona oc-
cultentur: vel vbi esset timor fugæ:
non autem simpliciter ob solam ac-
cusationem, vt incautè docto. scripse-
runt. Quod confirmo ex traditis à
Bal. in. l. exequutorem, n. 16. & n. 18. C.
quor. appe. nō recip. aliqua enim sum-
marie ante sententiam pronuntian-
tur, sed non omnino absq; causæ co-
gnitione: vt colligi potest ex multis
quæ omitto. Facit tamen quod scri-
bit Alberi. in. l. iubemus. C. de proba-
tio. & resoluit Deci. consil. 175. nu. 5.
& Alex. consil. 205. nu. 7. & sequent.
lib. 6. quibus concordat. l. Regia, lib.
3. tit. 46. §. antepen. ibi, *per qualquer.*

26 Aduerto etiam quòd Bart. in. d. l.
mandatis: Platea & Rebuf. in. d. l. de
fensionis: Picus in. d. l. post contractū:
loquuntur de accusato, & videntur
id tradere, vbi bona fisco essent ap-
plicanda. Bar. autem in. d. l. 1. §. fin. ff.
de vent. in poss. mit. Bal. & Curt. in. d.
l. vna, limitando tex. ibi, generalius lo-
quuntur, & sic in qualibet causa civili:
& ita indistinctè Guido & Boer. di-
ctis decisioib. Quod potest dici rece-
ptū attento numero scribentiū: maxi-
mè cū hucusq; nemo videatur contra-
dixisse. Sed ego id indistinctè non ad-
mitterem, nec crederem, conuentum
à quo bona petuntur compellendum
esse ad conficiendū inuentarium ad
petitionem

petitionem agentis, qui de iure suo nihil ostendisset: ne fiat nouatio lite pendente contra iuris regulam: & ex ratione. d. l. 2. C. quan. & qui. cum sup. adductis. Quæ omnia iudicantis arbitrio committenda sunt.

27 Quod autem volunt hæc iura non teneri patrem rationem reddere, nec cauere, nec bona tacite obligari: procedit specialiter in patre legitimo administratore, scilicet habente liberos in potestate. Diuersum enim est ubi pater tutor fuerit, ut notarunt Bald. Paul. Corne. in l. cum oportet. §. sed cum tacitas, infr. titu. sequen. Bald. in d. l. Orphanotrophos, n. 7. C. de Epis. & cleri. Bald. Paul. Areti. in l. si superstitite. C. de dol. per tex. ibi: facit tex. in l. licet, & ibi notant Docto. C. ad leg. Falcid. notat Ias. in l. præses, nu. 3. C. de transact. Crot. in l. frater à fratre, nu. 56. Firmia. de Episco. n. 63. Hispa. Xuar. q. de maior. ad fin. col. vlti. per tex. in l. litis contestata. §. pater. ff. de nego. gest. Chass. in consuetu. Burg. fol. 224. col. 3. in fin. cum sequent. Ratio differentia manifesta est: quia pater legitimus administrator, totum commodum habet, sola que proprietates est filiorum, qui sub eius potestate sunt: pater autem tutor est, non filiorum in potestate, sed emancipatorum. d. l. si superstitite: & alibi sepe. ut per Ias. in l. si infanti, nu. 8. C. de iur. deliber. & probatur Institut. de legit. parentute.

28 Ex quo sequitur matrem tutricem non excusari à reddenda ratione, & a

lijs oneribus tutorum: glos. l. fin. §. fin. autem, verbo, reuerentia: & ibi Bald. & alij, infr. titu. 1. Bal. Paul. Corn. in. d. l. cum oportet. §. sed cum tacitas: glos. notabilis in l. si quis prioris. §. si. in fin. C. de secund. nup. Alex. consil. 110. ad fi. lib. 3. Gozadin. consil. 80. in fin. & eius bona tacite liberis obligantur. l. si mater. C. in quib. caus. pign. ta. ci. cont. notanter Deci. consil. 591. cui addo Bal. in l. cum pater. ff. de nego. gest.

29 Indè etiam sequitur, quod pater tenebitur rationem reddere bonorum filij, in quibus ususfructum non habet: ut in rebus præbendæ vel dignitatis, secundum Bart. Bal. Angel. Paul. in. d. l. litis. §. pater. ff. de nego. gest. Socin. consil. 34. libr. 1. Hispan. d. q. maior. Palac. in repet. Rubr. §. 42. n. 9. Areti. in l. fin. §. 1. ff. de verb. oblig. late Aymon. consil. 218. n. 3.

30 Inde sequitur, quod in his quæ ius remittit patri in hac materia, non est ratio sola ob confidentiam quam lex de patre habet: ea enim, & idè amor cõcurrit in patre tutore, & ubi administrat bona filij, in quibus non habet ususfructum, & tamen non excusatur tunc ab oneribus tutorum. Igitur dicendum est, quod multum hinc attenditur ususfructus, quem plenissimum pater habet, quia res sua dicitur cum legitimus administrator est. Quod non aduertunt scribent. in varijs locis, totum tribuentes paterno nomini: in quo cauendum est à Decio, in l. pactum, col.

col. fin. in princ. versic. & patet: C. de collatio.

31 Sic pater cauere tenetur in casu speciali, quàmuis filios in potestate habeat, in. l. iubemus. §. i. sup. ad senat. conf. Trebel. cū transit ad secundas nuptias: & hoc in casu illius text. non regulariter in hac materia, vt ibi notant Fulgo. & Corn. tradit Ioa. à Garro. in Rubr. C. de secund. nup. n. 27. quod latius scribo in l. fin. infr. eo. Sic patre transeunte ad secundas nuptias, bona eius obligantur liberis prioris matrimonij, pro ijs quæ reseruare eis tenetur. l. si quis prioris. §. fin. C. de secund. nup. ad quam non aduertit Corn. contradicens, in. d. l. cū oportet. §. non autem: vbi malè repræhendit Fulgos.

32 Limitatur etiã hæc iura in ijs quæ pater donauit filio emãcipato, vel ex causa quæ omninò validet donationem filiofa. Si enim pater retineat bona donata filio, tenebitur ratione reddere, eadem ratione de qua proximè n. 23. ita Angel. in. d. l. litis contestate. §. pater, per tex. ibi, qui id probat: quæ loquitur de rebus à patre donatis: & Ang. sequitur Hispa. Xuar. d. quæst. maior. in fin. quod est notabile: posset enim dubitari ex eo quòd cū pater ipse donauerit bona, videretur mitius cum eo agendum: argu. l. diuus Pius, & ibi Deci. ff. de reg. iur. cū alijs quæ forsan inferius tractabimus. Sed pro Ange. vt regu. obseruetur in patre à quo donatio processit, faciunt duo iura notabilia, & non trita apud

scriben. tex. in. l. 2. C. si aduers. donat. & text. in. l. si ad resoluendam. C. de præd. minor.

33 Sic vbi pater dolosè administrauerit, eius bona obligantur, & ipse tenetur rationem reddere: secundum Bald. & alios, in. l. cū oportet. §. fin. per tex. ibi: vult glo. in. §. non autem, eiusdem. l. & ibi Corn. nu. 3. hoc receptum dicit. Idem tradit Socin. cōsil. 34. nu. 15. & sequen. lib. 1. vbi videndum est: & Alex. in. l. Imperator. ff. ad Trebel. Et resoluunt Doct. in hoc esse differentiam inter dolosam administrationem & culpabilem: vt hæc limitatio non procedat, nisi vbi dolosè gessit pater: tradit Neguzan. de pigno. 4. memb. 2. part. n. 13. & nu. 16. Areti. cōsil. 72. n. 7. vers. ad sextum. Sed etiam cessante dolo, si pater dissipet vel aliter noceat liberis, succurritur eis, vt pater priuetur administratione: ex traditis per Alex. nu. 6. in. d. l. Imperator: resoluit notanter Ioan. Nicol. Arelatan. in. l. generaliter, ex nu. 155. C. de secund. nup. quod inuoluit Soci. d. cōsil. 34. nu. 15. cum sequen. libr. 1. & hæc videtur probare Palac. in repet. cap. per vestras. §. 17. nu. 13.

34 Cauendum igitur est à Paul. Castrè. i. d. l. cū oportet. §. sub hac tamè: dū æquiparat casum remouendi patris ab administratione, dictis articulis obligandi bona, & reddendæ rationis: ad hæc enim duo exigitur dolus, nec sufficit culpa: ad remouendum verò patrem sufficit negligentia & culpa

culpa, secundū magis cōmunem resolutionem, ex Bar. & alijs, maximè Alex. i. d. l. Imperator, col. 2. & ibi idē Paul. & Arelata. vbi sup. quod sentit glos. in. d. l. si quis prioris. §. fin. ibi, *de fraude, vel si alienet.*

35 Vndè cauēdum magis est à Bar. in d. l. cū oportet. §. nō autē: vbi ad remouēdum patrē ab administratiōe, exigēbat alia: maximè q̄ pater nō sit soluēdo, & q̄ bona sint mobilia. Bar. autē in. d. l. Imperator, & ibi Imo. & Hispa. Segura, n. 108. non exigunt patrē non esse soluēdo, requirunt tamē q̄ culpa patris sit talis, vt liberis non possit esse cōsultum: & ponunt exemplum in pecunia & mobilibus, vt diuersum sit in immobilibus: quod dicit magis cōmune Aret. d. consil. 72. n. 5. vers. ad quartū: & plures per Ias. in. l. si constāte, n. 196. & ibi Crot. 2. lectu. n. 120. & sequē. inuoluit Boer. de cis. 61. n. 14. ita etiā Hispa. Arias. l. 4. Tauri, n. 48. vers. memor. bene tamē resoluit Areti. in. d. cōsil. contra Bar. in. d. §. non autē: vt non attēdatur an pater sit soluendo. Ego autē ex Alex. in. d. l. Imperator, col. 2. verius puto sufficere notabilē culpā alienādo: vt si absque causa distraheret immobilia: vel negligētiā in administrādo, vt bona nō colēdo, ad remouēdū patrē ab administratiōe: esset enī maximè dānosum liberis, spectare ea quę Bar. exigebat. & melius est ante tēpus occurrere: vt inquit. l. fin. C. in quib. caus. in integ. rest. nō est neces. quod dicit æquius Boer. d. decisio. n. 15. Idq; intel

ligo etiā si sint bona immobilia, licet ipsi non exprimāt, cōtra Bar. & cōmunē, quia militat magna ratio, licet non tanta quanta in alijs: posset enim tēpore veritas occultari cū detrimento filij vel hæredum.

Inde cauēdum est etiā à Bal. in. d. l. cū oportet. §. non autē, n. 1. vers. solu: dum in hoc distinguebat inter dolum & negligētiā: quod in alijs verū est, non verò in administratione bonorum vel officij: in administratore enim, negligētia maxima culpa est: vt tradit Ioa. Platea, in. l. penult. col. 1. C. de ano. & trib. quod nō satis explicat Alex. in. d. l. Imperator: vbi Hispa. Segura, nu. 134. hoc inuoluit: & Hispa. Arias. d. l. 4. Tauri, n. 48. in. fin.

36 Nec obstat hęc l. adducta à Bar. & sequacib. dum hic fit mentio de patre alienāte, & reseruat ius filijs ad tēpus quo fuerint sui iuris: vndè ipsi arguunt, nō remoueri patrē ab administratione. Respondeo enim hęc reseruationem pro liberorū vtilitate, non eos excludere à remouēdo patre male administrāte: diuersa enim remedia sunt: hęc lex vnū ponit, aliud vero nō excludit, quia de eo nō agebatur, ideo suppletur alijs iuribus & rationibus maximè quia nō omnis alienatio patris faceret causam ad eum remouendū vt sup. quod nec Alex. in. d. l. Imperator nec alij aduertunt: & in simili notat Paul. auten. qui rem. nu. 3. C. de sacro. eccles.

37 Quod autem dictum est de reddēda ratione & hipotheca, ob dolosam admi-

administratione: necessario restringé
dū est, quoad res ipsas filij, vel si ei dā
nū infertur alio modo, nō quo ad fru
ctus: hi enim omnino ad patrem spe
ctāt, qui potuit de illis ad libitū dispo
nere, secundū vulgaria iura: & ita col
ligi videtur ex. d. l. si. §. si autē aēs alie
nū, vers. q̄ si pater, & ibi Salice. in fi
nalibus verbis.

38 Nec tūc admittēdus esset pater li
cēt cauere vellet, quia cautio nō pror
sus tutum reddit ius liberis: vt tradit
Arelatā. d. loco, n. 163. & militat tūc
cōtra patrē iuris presumptio. l. nō om
nis. §. à barbaris. ff. de re milita. semel
malus: quę opinio Bar. & gl. fuit, eam
q̄; notāter probat Alex. in. d. l. Impe
rator. n. 7. vers. cōtrariū: & dicit hoc
cōmune Ripa. in. d. l. si cōstāte, in fin.

Hanc autē remouendi patris cau
sam, elegāter ampliat Bal. in. l. si col.
fi. n. 18. C. de sentē. pass. nō tantū cū
pater dissipat, sed vbitā tenax est, vt
in necessarijs deficiat: quod extollit
Hispan. Segura, in. d. l. Imperator, n.
117. secundū nouiorē editionē, vel se
cundū antiquā, fol. ante penul. col. 4.
& Hispan. Arias. d. l. 4. n. 50. facit tex.
in. l. i. §. sed nonnullos. ff. de tutel. &
ration. distrah. ibi, *quin imò per contrariū.*

39 Quod autē diximus speciale esse in
patre legitimo administratore, vt ex
cusetur à reddēda ratione: probatur
etiā, qui aduersum est in filio, quia ra
tionē reddere tenetur: gl. in. l. is qui. ff.
de tuto. & curato. recepta, vt per Fir
mia. de Episco. n. 64. Is enim si admi
nistret, rationē redditurus est, per sup.

dicta de patre tutore, & de matre. Id
q̄; Doct. tradunt in filio, cui pater ne
gocia cōmisit: à quo fratres rationē
exigere poterūt, mortuo patre: secun
dū Panor. consil. 12. col. 4. ver. tertius
lib. 1. & plures quos citat Hippo. sing.
493. Crotus in. l. frater à fratre. nu. 19.
& ibi Corraf. 2. par. n. 7. Soci. consil.
192. n. 5. & cōf. 213. lib. 2. Dec. cōsil. 255.
col. 1. quod suadetur ex regul. l. i. §. of
ficio. ff. de tute. & ra. distr. vbi admi
nistratores est rationē reddere: & l. cū
seruus. 81. §. 1. & ibi Pau. Cas. ff. de cō
di. & demōf. & Hostiēs. in summa de
de oblig. ad ratio. & Dec. cōsil. 469.
n. 1. Hispanus à Castello latē & vtili
ter. l. Tauri. 17. Ripa. de peste fol. 84.
secūdū minorē editionē, latē Chaf. in
consue. Burg. Rub. 6. §. 6. fol. 222. Ias.
consil. cxi. lib. 1.

40 Cū autē hęc. l. & sequētes, in omni
bus aduentitijs filiorum, vsum fru
ctum patri deferant: necessariò sequi
tur idem dicendū in pecunia quā fi
lius varijs ex causis acquirere potest:
quod p̄batur ex verbo, res, & verbo
bona: & ex. l. i. vbi notant Bal. & Sa
lic. C. de vsufr. cum his quæ latissimē
diximus sup. in princi. Rubr. Et inde
patet talem pecuniam penes patrem
esse debere, iuxta regu. huius. l. & l.
cū oportet: quicquid inuoluat Ca
rol. Ruin. consil. 142. ante num. 1. lib.
1. à quo caue. & consequenter nō pō
terit filius eam pecuniam expendere,
nec ex ea creditoribus suis soluere, vt
recte sensit gl. 2. in. l. filius fa. ff. si cert.
peta. vbi Deci. n. 5. hoc dicebat mira
bile

bile videri: ex eo quia pecunia dici so-
let de rebus quæ seruando seruari nō
possunt, secundum communem tra-
ditionem, de qua in. l. 1. §. fuit quæsi-
tum. ff. ad Trebel. Sed nō oportebat
id appellare mirabile, nec argumenta-
ri ex illa vulgari traditione, attēta re-
gula huius. l. & d. l. cū oportet: quia
scilicet pecunia aduentitia penes pa-
trem esse debet: vt tandem melius
41 ibi aduertit Deci. Quia in re scriptū
inuenio à Corn. consil. 105. col. vlti.
ad si. lib. 3. patrem eiusq; hæredes nō
teneri rationem reddere de pecunia
aduentitia, nec eam vnquā filio red-
dere, nisi in rem patris versa inuenia-
tur: quod sequitur Paris. tempestate
nostra Cardinalis, cōsil. 25. n. 79. lib.
2. quorum autoritate maxima dare-
tur ampliatio ad iura excusantia pa-
trem à reddenda ratione.

Sed (ni ego fallor) patres hi miserè
decipiuntur: si enim intelligebant de
pecunia nō restituenda, quæ esset ex
augmento & fructibus, vel quolibet
lucro resultante ex aduentitijs, clarū 42
est quicquid accesserit ex pecunijs vel
rebus filij, ad patrem, iure vsusfru-
ctus omnino pertinere: fit enim pater
dominus omnium fructuum & ac-
cessionum, & consequenter etiam si
in rem patris id augmentum versum
inueniatur, nunquam filio restituen-
dum est: contra prædictos patres. Si
autem intelligebant (vt ex eorū scri-
ptis patet) de pecunia filij, quæ vulgo
primum capitale appellatur, in hac
det erius loquuntur: ea enim in effe-

ctu filio reddenda est, quo tempore a-
lia aduentitia sibi restitui debent, cū
patri non dominium sed vsusfructus
deferatur à lege: ideoq; in pecunia v-
susfructus & cautio restitutiōis confi-
deratur, nō scilicet eiusdem pecuniæ
in specie, sed eiusdē quantitatis, vt in.
l. 2. ff. de vsufru. ear. rer. quæ vsu cōsu.
& §. constituitur, Institu. de vsufru. ele-
gāter Alcia. lib. 7. parerg. cap. 2. nō ta-
mē pater cauebit, etiā de pecunia con-
tra Ruin. d. cōsil. n. 1. Resoluo igitur
pecuniæ vsufructū ita patri deferri,
vt quodcunq; augmentū ex ea, pro-
prium ipsius patris efficiatur: eū tamē
eiusq; hæredes, à reddēda eadē quāti-
tate, nō excusari: nec in hoc aliquid fa-
cere, pecuniam esse versam vel nō ver-
sam in ré patris: quod cōprobo ex. l. fi
§. ipsum autē, ad si. inf. tit. 1. ibi, vt præ-
ciū earū vel in res hereditarias procedat, vel filio
seruetur. ergo filio seruetur & ei restitui
debet: non tamen vsus patri negatur
interim, licet ex illo tex. hoc iuoluat
Carol. Ruin. d. cōsi 142. ante. n. 1. lib. 1.
Ex p̄ximè dictis cōstat nihil in p̄posi-
to facere, q̄ pecunia dicatur de rebus
quæ seruādo seruari nō possunt: id ta-
men vbiq; dicunt scribētes, maximè
Bart. & alij per gl. ibi, in. d. l. 1. §. fuit
quæsitū. ff. ad senatuscō. Trebel. Ias.
in. l. interdū, nu. 3. ff. de cōdic. indeb.
Corn. & Paris. in dictis cōsil. & alij q̄
plures passim, vt refert Tiraq. de re-
trac. ligna. §. 1. gl. 7. n. 103. cū sequē.

Sed in hoc aduertendum est, quòd
hæc vulgaris traditio naturali ratio-
ne corrumpitur, cū ad oculum pateat
pecuniam